

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

۱ میان‌ترم اول (آبان)

۲ آمادگی ترم اول (آذر)

۳ ترم اول (دی)

۴ میان‌ترم دوم (اسفند)

۵ شبیه‌سازی امتحان نهایی (اردیبهشت)

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله چهارم

پایه یازدهم

۰۳/مهر/۱۴۰۵

۱۴۰۵-۰۶

دانشته انسانی

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی و آمار (۱)	علی شهرابی
علوم و فنون ادبی (۱)	محمدعلی دولت خواهی - عارفه سادات طباطبایی نژاد - حسینعلی موسی زاده
عربی، زبان قرآن (۱)	بهروز حیدریکی - آریا ذوقی
منطق دهم	علی جوانشیر - علی سلوکی - مجید قدرتی پور
اقتصاد دهم	نوشین خدایی نیا

نام درس	مستول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	ناظر علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی و آمار (۱)	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	میثم حصارکی	عادل حسینی منصور زرکش اصفهانی ماهان فنی فر مریم نظری
علوم و فنون ادبی (۱)	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	طاہره موسی زاده مقدم	امیرمحمدشیرزاد ثمرین مریم عبدی بهنام کیانی
عربی، زبان قرآن (۱)	بهروز حیدریکی	بهروز حیدریکی	آریا ذوقی	سمیه جغتایی محمدصادق خادم	محمد مهدی عسکری آبادی زهره فارسی
منطق دهم	محمد کشوری	محمد کشوری	محمد کشوری	محمد آقاصالح	محمد آقاصالح علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد دهم	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	مهناز حامدی چرمخوران	مهناز حامدی چرمخوران سارا صدیقی رویا غفاری ساری قیه

مدیر تألیف آزمون: دکتر فاطمه آقاجانپور

آزمون آزمایشی خیلی سبز

فرناز سلیمانی - مینا کریمزاده - حبیبه محبی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

الناز علی‌پاریزاده

سرپرست تولید

نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - زهرا صفری
الهه صفری - فاطمه علی‌اکبری - محیا غنی‌فرد
ساناز فلاحی - نادره نازآوری - ساعده نمازی

ویراستاران فنی

ندا فخاری
سارا گنجی آزادپور

رسام

مریم حسین‌زاده - سپیده سخائی - الهام سهرابی
طاهره صادق‌نژاد - مائده صبری - نیلوفر فرخجسته
فاطمه قیاسوند - مهدیه گل‌پور - دریا لطفی

صفحه‌آرایی

ویژه یادهمی‌های ۱۴۰۵

ریاضی و آمار دهم

معادله درجه دوم $2x^2 - (m+2)x + 3 - m = 0$ به ازای کدام مقدار m ، یک جواب مثبت و یک جواب منفی دارد؟

۱/ ۵ (۲)

۰/ ۵ (۱)

۳/ ۵ (۴)

۲/ ۵ (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۲

درس Box

(۱) در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ، حاصل ضرب ریشه‌ها از رابطه $P = \frac{c}{a}$ به دست می‌آید.

(۲) معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ با شرط $P < 0$ ، یک ریشه مثبت و یک ریشه منفی دارد.

(۳) وقتی $P < 0$ است نیازی به بررسی شرط $\Delta > 0$ نیست و معادله حتماً دو ریشه حقیقی و متمایز دارد.

گام اول: حاصل ضرب ریشه‌های معادله $2x^2 - (m+2)x + 3 - m = 0$ برابر است با:

$$P = \frac{c}{a} = \frac{3-m}{2}$$

گام دوم: برای آن که معادله یک ریشه مثبت و یک ریشه منفی داشته باشد، باید P منفی باشد:

$$P < 0 \Rightarrow \frac{3-m}{2} < 0 \xrightarrow{\times 2} 3-m < 0 \Rightarrow 3 < m$$

تنها گزینه‌ای که مقدارش از ۳ بزرگ‌تر است، $m = 3/5$ است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

مدیر شرکت، ۱۰۰۰ دلار را بین چند کارمندش به طور یکسان تقسیم می‌کند. هفته بعد مجدداً مدیر ۱۲۰۰ دلار بین همان کارمندا به طور یکسان تقسیم می‌کند. در حالت دوم، به هر نفر ۸ دلار بیشتر از حالت اول رسید. تعداد این کارمندا چند نفر بوده است؟

۳۰ (۴)

۲۵ (۳)

۲۴ (۲)

۲۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: تعداد نفرات را x می‌گیریم.

در حالت اول، سهم هر نفر را حساب می‌کنیم:

$$\text{سهم هر نفر} = \frac{1000}{x}$$

در حالت دوم، سهم هر نفر را حساب می‌کنیم:

$$\text{سهم هر نفر} = \frac{1200}{x}$$

گام دوم: طبق فرض سؤال، سهم هر نفر در حالت دوم از سهم هر نفر در حالت اول، ۸ دلار بیشتر است؛ پس:

$$\frac{1200}{x} = \frac{1000}{x} + 8 \xrightarrow{\times x} 1200 = 1000 + 8x \Rightarrow 8x = 1200 - 1000 \Rightarrow 8x = 200 \Rightarrow x = \frac{200}{8} = 25$$

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

رابطه $f = \{(2, m+n), (-1, mn), (\sqrt{4}, 7), (-1, 10)\}$ تابع است. جواب‌های کدام معادله زیر، اعداد m و n است؟

$$x^2 - 7x + 10 = 0 \quad (2)$$

$$x^2 + 7x + 10 = 0 \quad (1)$$

$$x^2 + 3x - 10 = 0 \quad (4)$$

$$x^2 - 3x - 10 = 0 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۱

درس Box

۱) در نمایش زوج مرتبی یک تابع، اگر مؤلفه‌های اول دو زوج مرتب برابر باشند، باید مؤلفه‌های دومشان نیز برابر باشند.

۲) معادله درجه‌دومی که ریشه‌هایش x_1 و x_2 است به صورت $a(x - x_1)(x - x_2) = 0$ می‌باشد.

گام اول: جای $\sqrt{4}$ می‌نویسیم ۲:

$$f = \{(2, m+n), (-1, mn), (2, 7), (-1, 10)\}$$

گام دوم:

مؤلفه‌های اول دو زوج مرتب $(2, m+n)$ و $(2, 7)$ برابر است؛ پس باید مؤلفه‌های دومشان نیز یکسان باشند:

$$m+n=7$$

مؤلفه‌های اول دو زوج مرتب $(-1, mn)$ و $(-1, 10)$ برابر است؛ پس باید مؤلفه‌های دومشان نیز یکسان باشند:

$$mn=10$$

گام سوم: با توجه به تساوی‌های $m+n=7$ و $mn=10$ ، حدس می‌زنیم $m=5$ و $n=2$ (یا برعکس).

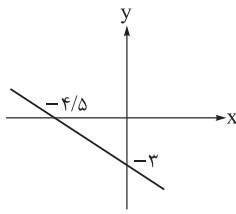
گام چهارم: معادله درجه‌دومی که ریشه‌هایش $x_1=5$ و $x_2=2$ است را می‌نویسیم:

$$a(x - x_1)(x - x_2) = 0 \Rightarrow a(x - 5)(x - 2) = 0 \Rightarrow a(x^2 - 7x + 10) = 0$$

گام پنجم: با توجه به گزینه‌ها، باید $a=1$ انتخاب شود:

$$x^2 - 7x + 10 = 0$$

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

با توجه به نمودار تابع خطی $f(x) = (a-2)x^2 + \frac{b}{a}x + ac$ حاصل abc کدام است؟

۴

۱) -۲

۲) -۴

۳) ۲

۴) ۴

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: چون f تابع خطی است، پس ضریب x^2 باید صفر باشد:

$$a - 2 = 0 \Rightarrow a = 2$$

گام دوم: با جای گذاری $a = 2$ ، ضابطه تابع f را می نویسیم:

$$f(x) = (a-2)x^2 + \frac{b}{a}x + ac \xrightarrow{a=2} f(x) = \frac{b}{2}x + 2c$$

گام سوم: عرض از مبدأ -۳ است، پس $2c$ باید -۳ باشد:

$$2c = -3 \Rightarrow c = -\frac{3}{2}$$

ضابطه به شکل $f(x) = \frac{b}{2}x - 3$ شد.

گام چهارم: نقطه $(-4/5, 0)$ روی f است، پس:

$$y = \frac{b}{2}x - 3 \xrightarrow{\substack{x=-4/5 \\ y=0}} 0 = \frac{b}{2}(-4/5) - 3 \Rightarrow \frac{b}{2}(-\frac{4}{5}) - 3 = 0 \Rightarrow -\frac{2b}{5} - 3 = 0$$

$$\Rightarrow \frac{2b}{5} = -3 \Rightarrow b = -\frac{15}{2} = -\frac{15}{2}$$

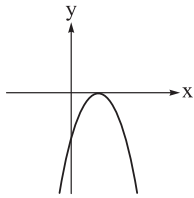
گام پنجم: خواسته سؤال:

$$abc = 2 \times (-\frac{15}{2}) \times (-\frac{3}{2}) = 45$$

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

نمودار تابع $f(x) = -\frac{3}{4}x^2 + x + c$ به صورت زیر است. مقدار c کدام است؟

۵

(۱) -1

(۲) $-\frac{4}{3}$

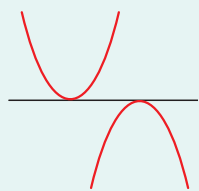
(۳) $-\frac{2}{3}$

(۴) $-\frac{1}{3}$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

درس Box

اگر سهمی $f(x) = ax^2 + bx + c$ بر محور x مماس باشد، باید دلتای آن صفر باشد.

$$\Delta = 0 \Rightarrow b^2 - 4ac = 0$$

گام اول: در سهمی $f(x) = -\frac{3}{4}x^2 + x + c$ ، دلتا را حساب می‌کنیم:

$$\Delta = b^2 - 4ac = 1^2 - 4(-\frac{3}{4})c = 1 + 3c$$

گام دوم: دلتا باید صفر باشد؛ پس:

$$1 + 3c = 0 \Rightarrow 3c = -1 \Rightarrow c = -\frac{1}{3}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

در داده‌های ۷، ۱۰، ۱۴، ۱۲، ۱۹، ۲۶، ۲۸، ۱۲ و ۳۰، شاخص مرکزی مناسب کدام است؟

۱۶/۵ (۲)

۱۷/۵ (۱)

۲۰/۵ (۴)

۱۹/۵ (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۲

درجی Box

۱) اگر در بین داده‌ها، داده دورافتاده داشته باشیم، شاخص مرکزی مناسب، میانه است.

۲) اگر تعداد داده‌ها زوج باشد، بعد از مرتب‌کردن داده‌ها، میانگین دو داده وسط، میانه است.

گام اول: عدد ۱۲۰، داده دورافتاده محسوب می‌شود، پس شاخص مرکزی مناسب برای این داده‌ها، میانه است.

گام دوم: داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

۷، ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۹، ۲۲، ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۱۲۰
دو داده وسط

گام سوم: تعداد داده‌ها عددی زوج است (۱۰ تا)؛ پس میانگین دو داده وسط، میانه است:

$$Q_2 = \frac{19 + 22}{2} = \frac{41}{2} = 20.5$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

اگر واریانس اعداد ۱۰، ۱+۳a و ۷، برابر با ۱۴ باشد، عدد طبیعی a کدام است؟

۷

۲ (۴)

۳ (۳)

۴ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۳

درس Box

واریانس داده‌های $x_1, \dots, x_n$ با میانگین $\bar{x}$ ، برابر است با:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

گام اول: میانگین سه داده را حساب می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{10 + (3a + 1) + 7}{3} = \frac{3a + 18}{3} \xrightarrow{\text{فکتوراز ۳}} \frac{3(a + 6)}{3} = a + 6$$

گام دوم: واریانس را حساب می‌کنیم:

$$\sigma^2 = \frac{(10 - (a + 6))^2 + (3a + 1 - (a + 6))^2 + (7 - (a + 6))^2}{3} \Rightarrow \sigma^2 = \frac{(4 - a)^2 + (2a - 5)^2 + (1 - a)^2}{3}$$

$$= \frac{16 - 8a + a^2 + 4a^2 - 20a + 25 + 1 - 2a + a^2}{3} \Rightarrow \sigma^2 = \frac{6a^2 - 30a + 42}{3}$$

$$\xrightarrow{\text{فکتوراز ۶}} \sigma^2 = \frac{2(a^2 - 5a + 7)}{3} = 2a^2 - 10a + 14$$

گام سوم: واریانس باید ۱۴ باشد؛ پس:

$$2a^2 - 10a + 14 = 14 \Rightarrow 2a^2 - 10a = 0 \xrightarrow{\text{فکتوراز ۲a}} 2a(a - 5) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a = 0 \\ a = 5 \end{cases}$$

پس عدد طبیعی a، ۵ است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

با توجه به جدول زیر، زاویه مربوط به گروه B در نمودار دایره‌ای مربوط به گروه‌های A، B، C و E چند درجه است؟

گروه	A	B	C	D	E
فراوانی	۷	۱۱	۱۲	۲۰	۱۰

۹۹ (۴)

۹۰ (۳)

۷۵ (۲)

۶۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: با گروه D هیچ کاری نداریم و حذفش می‌کنیم:

گروه	A	B	C	E
فراوانی	۷	۱۱	۱۲	۱۰

گام دوم: مجموع فراوانی‌های چهار گروه برابر است با:

$$۷ + ۱۱ + ۱۲ + ۱۰ = ۴۰$$

گام سوم: تناسب می‌نویسیم:

$$\frac{\text{فراوانی B}}{\text{تعداد کل داده‌ها}} = \frac{\text{زاویه B}}{۳۶۰^\circ} \Rightarrow \frac{۱۱}{۴۰} = \frac{\hat{B}}{۳۶۰^\circ} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} \hat{B} = ۹۹^\circ$$

اگر گروه D را حذف نمی‌کردید، تعداد کل داده‌ها را ۶۰ می‌گرفتید و به تناسب زیر می‌رسیدید:

$$\frac{۱۱}{۶۰} = \frac{\hat{B}}{۳۶۰}$$

که به جواب نادرست $\hat{B} = ۶۶$ می‌رسد!

گول نخوری ✖

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

در نمودار جعبه‌ای مربوط به ۲۰ داده آماری متمایز، میانگین داده‌های قبل و بعد از چارک سوم به ترتیب ۳ و ۴۸ است. میانگین کل ۲۰ داده کدام است؟

$$۳۴ / ۵ (۲)$$

$$۳۴ (۱)$$

$$۳۵ / ۵ (۴)$$

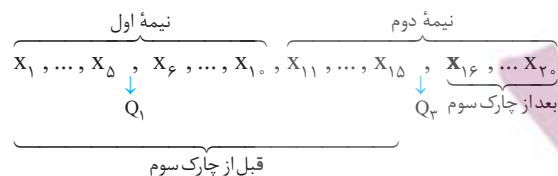
$$۳۵ (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: ۲۰ داده آماری را X_1 تا X_{20} در نظر می‌گیریم. نیمه اول و دوم داده‌ها، هر کدام ۱۰ داده را شامل می‌شود. در هر کدام از نیمه‌ها، داده‌ها به دو دسته ۵ تایی تقسیم می‌شوند:

گام دوم: داده‌ها به صورت زیرند:

	قبل از Q_3	بعد از Q_3
تعداد	۱۵	۵
میانگین	۳۰	۴۸
مجموع	۱۵×۳۰	۵×۴۸

گام سوم: مجموع کل ۲۰ داده برابر است با:

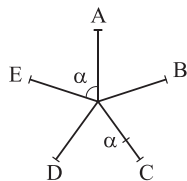
$$\text{مجموع کل} = (۱۵ \times ۳۰) + (۵ \times ۴۸) \xrightarrow{\text{فکتوراز}} ۵(\underbrace{۳ \times ۳۰}_{۹۰} + ۴۸) = ۵ \times ۱۳۸$$

گام چهارم: میانگین کل برابر است با:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع}}{\text{تعداد}} = \frac{۵ \times ۱۳۸}{۲۰} = \frac{۱۳۸}{۴} = \frac{۶۹}{۲} = ۳۴ / ۵$$

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

۱۰ با توجه به نمودار راداری زیر، اگر مقدار متغیر C برابر با ۱۸۰ باشد، بیشینه متغیر C کدام است؟

(۱) ۲۲۵

(۲) ۲۴۰

(۳) ۲۵۰

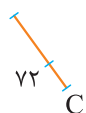
(۴) ۲۷۰

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۴ - درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: نمودارمان ۵ شعاع دارد، پس تعداد متغیرها ۵ است. زاویه بین دو شعاع متوالی را به دست می آوریم:

$$\text{زاویه} = \frac{360^\circ}{n} \Rightarrow \alpha = \frac{360^\circ}{5} \Rightarrow \alpha = 72^\circ$$

گام دوم: پس، عدد روی شعاع مربوط به C، ۷۲ است:

گام سوم: برای متغیر C تناسب می نویسیم:

$$\frac{\text{عدد روی شعاع}}{100} = \frac{\text{مقدار متغیر}}{\text{بیشینه متغیر}} \Rightarrow \frac{72}{100} = \frac{180}{x} \Rightarrow x = \frac{100 \times 180}{72} = \frac{100 \times 5}{2} = 250$$

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام موارد نادرست هستند؟

- (الف) ترجمه تفسیر طبری به زبان عربی، نوشته محمد بن جریر طبری است.
- (ب) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری به دست عده‌ای از دانشوران خراسان نوشته شده و موضوع آن «تاریخ گذشته ایران» است.
- (ج) استفاده از دو نشانه برای یک متمم از ویژگی‌های ادبی سبک خراسانی است.
- (د) درآمیختن زبان فارسی با لغات عربی از پدیده‌های عمده زبان فارسی است.
- (ه) «تاریخ بلعمی» و «التفهیم» از نمونه‌های نثر سامانی و «چهارمقاله» و «کشف‌المحجوب» از نمونه‌های نثر غزنوی و سلجوقی هستند.

(۲) «الف»، «ج»، «ه»

(۱) «الف»، «ب»، «ج»

(۴) «ب»، «ج»، «د»

(۳) «ج»، «د»، «ه»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۷

«ترجمه تفسیر طبری»، «تاریخ بلعمی»، «التفهیم» و «شاهنامه ابومنصوری» از نمونه‌های نثر سامانی هستند و «تاریخ بیهقی»، «قابوس‌نامه»، «سفرنامه»، «سیاست‌نامه»، «کیمیای سعادت» و «کشف‌المحجوب» از نمونه‌های نثر غزنوی و سلجوقی هستند.

بررسی عبارات:

- (الف) **تفسیر طبری** به زبان عربی، نوشته محمد بن جریر طبری و مترجم آن جمعی از دانشمندان زمان هستند.
- (ب) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری به دست عده‌ای از دانشمندان خراسان نوشته شده و موضوع آن تاریخ گذشته ایران است.
- (ج) استفاده از دو نشانه برای یک متمم از ویژگی‌های **زبانی** سبک خراسانی است.
- (د) درآمیختن زبان فارسی با لغات عربی از پدیده‌های عمده زبان فارسی است.
- (ه) «تاریخ بلعمی» و «التفهیم» از نمونه‌های نثر سامانی و «کشف‌المحجوب» از نمونه‌های نثر غزنوی و سلجوقی هستند، ولی «چهارمقاله» از نمونه‌های نثر غزنوی و سلجوقی نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درس‌Box

ایران توانسته
توشه‌ای برای موفقیت

کدام موارد را می‌توان از ویژگی‌های نثر دورهٔ سامانی دانست؟

الف) حذف فعل به قرینه

ب) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت

ج) تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار

د) لغات کم‌کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد

ه) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

۱) «ب»، «ج»، «د»

۲) «الف»، «ج»، «د»

۳) «الف»، «د»، «ه»

۴) «ب»، «د»، «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

ویژگی‌های نثر سامانی عبارت‌اند از: ایجاز و اختصار در لفظ و معنا، تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی، لغات کم‌کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد، افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی، بهره‌گیری کمتر از لغات عربی، کوتاهی جملات و ویژگی‌های نثر غزنوی و سلجوقی عبارت‌اند از: اطناب، تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار، حذف فعل به قرینه، افزایش کاربرد لغات عربی

بررسی عبارات:

الف) حذف فعل به قرینه: نثر دورهٔ غزنوی و سلجوقی

ب) تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت: نثر دورهٔ سامانی

ج) تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار: نثر دورهٔ غزنوی و سلجوقی

د) لغات کم‌کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد: نثر دورهٔ سامانی

ه) افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی: نثر دورهٔ سامانی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران توننده
توشه ای برای موفقیت

ویژگی مقابل کدام گزینه نادرست است؟ ۱۳

- (۱) ای کریمی که بخشنده عطایی و ای حکیمی که پوشنده خطایی. (کاربرد سجع)
- (۲) بازرگانی بود بسیار مال و او را فرزندان دررسیدند و از کسب حرقت اعراض نمودند (رواج نثر داستانی)
- (۳) او را گفت که یا پیر، حاجت خواه، ابرهه چنان دانست که او حاجت خانه خواهد خواست و به دلش اندر بود که اگر حاجت خانه خواهد، بدو بخشد. (کاربرد موازنه و ترصیع)
- (۴) اسباب تمتع و علل ترفع در غایت ساختگی بود. (استفاده از ترکیب‌های دشوار)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های نثر قرن‌های ۵ و ۶ عبارت‌اند از: استفاده از آرایه‌های ادبی، مانند موازنه، سجع، مراعات‌نظیر، تشبیه و ...؛ حذف افعال به قرینه؛ کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنی؛ رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی؛ کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن؛ استفاده از ترکیبات دشوار؛ آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان به‌جز گزینه (۳)، گزینه‌های دیگر ویژگی‌های نثر قرن‌های ۵ و ۶ را دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): ای کریمی که بخشنده عطایی و ای حکیمی که پوشنده خطایی: سجع دارد.
- گزینه (۲): بازرگانی بود بسیار مال و او را فرزندان دررسیدند: نثر داستانی است.
- گزینه (۳): او را گفت که یا پیر حاجت خواه. ابرهه چنان دانست که او حاجت خانه خواهد خواست و به دلش اندر بود که اگر حاجت خانه خواهد، بدو بخشد: تکرار اسم و فعل: (ویژگی نثر سامانی)
- گزینه (۴): اسباب تمتع و علل ترفع در غایت ساختگی بود. (استفاده از ترکیب‌های دشوار)

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

- (۱) کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن (ویژگی زبانی شعر قرن‌های ۵ و ۶)
- (۲) رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی (ویژگی ادبی نثر قرن‌های ۵ و ۶)
- (۳) استفاده از آرایه‌های ادبی مانند موازنه، سجع، مراعات‌نظیر و تشبیه (ویژگی‌های شعر قرن‌های ۵ و ۶)
- (۴) فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی (ویژگی‌های ادبی شعر قرن‌های ۵ و ۶)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۰

درس‌Box

ویژگی‌های شعر قرن‌های ۵ و ۶:

(الف) زبانی: از میان رفتن لغات مهجور فارسی نسبت به سبک خراسانی؛ فراوانی ترکیبات نو؛ کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن؛ ورود لغات زبان ترکی و مغولی به زبان فارسی.

(ب) ادبی: رواج و اوج‌گیری بیشتر قالب‌های شعری، به‌ویژه غزل و مثنوی؛ رواج داستان‌سرایی و منظومه‌های داستانی؛ توجه بیشتر به آرایه‌های ادبی؛ به‌کارگیری ردیف‌های فعلی و اسمی دشوار در شعر.

(ج) فکری: ورود اصطلاحات عرفانی؛ فراوانی وعظ و اندرز در شعر؛ فاصله‌گرفتن غزل از عشق زمینی؛ رواج هجو در شعر؛ رواج حس دینی؛ رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی.

ویژگی‌های عمده نثر فارسی این دوره عبارت‌اند از: استفاده از آرایه‌های ادبی، مانند موازنه، سجع، مراعات‌نظیر، تشبیه و ...؛ حذف افعال به قرینه؛ کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنی؛ رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی؛ آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان؛ کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن، استفاده از ترکیبات دشوار.

کاهش سادگی و روانی کلام و حرکت به سوی دشواری متن از ویژگی‌های زبانی شعر قرن‌های ۵ و ۶ است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): مربوط به ویژگی ادبی نثر است.

گزینه (۳): مربوط به ویژگی نثر است.

گزینه (۴): از ویژگی‌های فکری شعر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

در کدام گزینه، بیشترین «تعداد هجای کوتاه و بیشترین تعداد حذف همزه» مشهود است؟

- (۱) هله ای تُرش چو آلو بشنو بانگ تعالوا
(۲) بخندد همی باغ چون روی دلبر
(۳) تو اگر خواب درآیی ور از این باب درآیی
(۴) چه بود ماه که با روی تو از کوه برآید

پاسخ: گزینه (۳)

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

بیت (۱): (UU / - UU / - UU / - UU / -)، تشکیل شده از چهار پایه آوایی (فعلاتن)، شامل ۱۳ هجای کوتاه است و هیچ حذف همزه‌ای در آن دیده نمی‌شود.

هـ	ل	ای	تر	ش	چ	آ	لو	ب	ش	نو	بان	گ	ت	عا	لو
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
ک	گ	شا	دس	ت	پ	دع	وت	م	ه	جا	وید	د	د	هان	را
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

بیت (۲): (U / - U / - U / - U / -)، تشکیل شده از چهار پایه آوایی (فعلولن) - شامل ۶ هجای کوتاه است و هیچ حذف همزه‌ای در آن دیده نمی‌شود.

پ	خند	دد	هـ	می	با	غ	چُن	رو	ی	دل	بر
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-
پ	بو	ید	هـ	می	خا	ک	چُن	مش	ک	اذ	فر
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-	-

بیت (۳): (UU / - UU / - UU / - UU / -)، تشکیل شده از چهار پایه آوایی (فعلاتن)، شامل ۱۴ هجای کوتاه و ۴ حذف همزه است.

ت	آ	گر	خا	ب	د	را	یی	و	ر	زین	با	ب	د	را	یی
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
ت	پ	دا	نی	ی	پ	بی	نی	پ	ی	قین	مش	ع	ل	ها	را
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

بیت (۴): (UU / - UU / - UU / - UU / -)، تشکیل شده از چهار پایه آوایی (فعلاتن) - شامل ۱۳ هجای کوتاه و ۱ حذف همزه است.

چ	ب	ود	ما	ه	ک	با	رو	ی	ت	از	کو	ه	ب	را	ید
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
چ	ر	ند	سر	و	ک	با	قد	د	ت	با	لا	پ	ز	ما	ید
U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

توجه در شمارش هجاهای کوتاه، نباید هجای کشیده را به یک هجای بلند و کوتاه تقسیم کرد. به عنوان مثال، در گزینه (۱) سه هجای کشیده «ترش»، «دست» و «وید» وجود دارد.

این بار من یک‌بارگی از عافیت ببریده‌ام
لبم را بوسه زد یعنی می و میخانه‌اش با من
چشمه خورشید بُود جرعه او را چو گدا
مگر عمری که هر گه می‌روی دیگر نمی‌آیی
طاقت نمی‌آرم جفا، کار از فغانم می‌رود

«این بار من یک‌بارگی در عاشقی پیچیده‌ام
(۱) بدو گفتم خماری را توانم نیست مستم کن
(۲) از کف سلطان رسدم ساغر و سغراق قدم
(۳) مگر جانی که هر وقت آمدی ناگه برون رفتی
(۴) سعدی فغان از دست ما، لایق نبود ای بی‌وفا

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبافت: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن صورت سؤال (— U — / — U — / — U — / — U —) از چهار پایه آوایی «مستفعلن» تشکیل شده است.
وزن صورت سؤال:

این	با	ر	من	یک	با	ر	گی	در	عا	ش	قی	پب	چپ	د	ام
—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—
این	با	ر	من	یک	با	ر	گی	از	عا	ف	یت	بب	رب	د	ام
—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—

وزن گزینه (۴):

سعدی	دی	ف	غا	نز	دس	ت	ما	لا	یق	ت	بو	دی	بی	و	فا
—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—
طا	قت	ز	می	آ	رم	ج	فا	کا	رز	ف	غا	نم	می	ر	ود
—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—

بررسی وزن سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): (— U — / — U — / — U — / — U —) از چهار پایه آوایی «مفاعیلن» تشکیل شده است.

پ	دو	گف	تم	خ	ما	ری	را	ت	وا	نم	نب	ست	مس	تم	کن
—	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—
آ	بم	را	بو	س	زد	نی	م	ی	م	خا	ن	اش	با	من	—
—	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—

گزینه (۲): (— U — / — U — / — U — / — U —) از چهار پایه آوایی «مفتعلن» تشکیل شده است.

از	ک	ف	سل	طان	ر	س	دم	سا	غ	ر	سغ	را	ق	ق	دم
—	U	U	—	—	U	—	—	—	U	U	—	—	U	U	—
چش	م	ی	خ	ش	د	ب	ود	جر	ع	ی	او	را	ج	گی	دا
—	U	U	—	—	U	—	—	—	U	U	—	—	U	U	—

گزینه (۳): (U / - - - U / - - - U / - - - U) از چهار پایه آوایی «مفاعیلن» تشکیل شده است.

م	گ	ج	ن	ک	ه	و	ت	م	د	ن	گ	ب	ر	ف	ت
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-
م	گ	ع	ر	ک	ه	گ	م	ر	و	د	گ	ن	م	آ	ی
U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-

کدام مورد را نمی‌توان ویژگی بیت زیر دانست؟

«بر ده ویران نبود عشر زمین کوچ و قَـلانِ مسست و خرابیم مطلب در سخنم نقد و خطا»

(۱) اگر قافیه این بیت «خطا» باشد، قافیه بیت بعدی می‌تواند «عطا» باشد.

(۲) وزن این بیت براساس تکرار چهار پایه آوایی (— U U —، مفتعلن) می‌باشد.

(۳) در این بیت یک هجای کشیده وجود دارد.

(۴) در این بیت از ۱۶ هجای کوتاه استفاده شده است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

در این بیت، هیچ هجای کشیده‌ای وجود ندارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بر	د	ه	وی	ران	نَ	بُ	وَد	عش	ر	رَ	مین	کو	جُ	قَد	لان
—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—
مسـ	تُ	خَـ	را	بم	مـ	طَ	لَب	در	سُـ	خَـ	نم	نقـ	دُ	خَـ	طا
—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—	—	U	U	—
مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن				مفتعلن			

ایران تونلنه
توشه ای برای موفقیت

(۱) سراسر همه دشت پرگشته دید	زمین چون گل ارغوان گشته دید
(۲) گل تازہ در باغ چندان شکفت	که بویش همه دشت و صحرا گرفت
(۳) مبخشای بر هر کجا ظالمی است	که رحمت بر او جور بر عالمی است
(۴) می‌نماید مار اندر چشم مال	هر دو چشم خویش را نیکو بمال

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

گرفت (فت) و شکفت (فت). عیب در مصوت‌های کوتاه واژگان قافیه است.

اگر حروف اصلی واژگان قافیه در مصوت‌های کوتاه با هم اختلاف داشته باشند به شرطی که حروف الحاقی نداشته باشند، قافیه معیوب می‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): کلمات قافیه: «گشته» و «گشته» است و «ه» حرف الحاقی و «ت» یا «ت» حروف اصلی هستند.

گزینه (۳): کلمات قافیه «ظالمی» و «عالمی» است و «ی» حرف الحاقی و «م» یا «م» حروف اصلی هستند.

گزینه (۴): کلمات قافیه «مال» و «بمال» است و «ال» حروف اصلی است.

نکته

اگر کلمات قافیه در مصوت کوتاه اختلاف داشته باشند اما در صامت یکسان باشند، به شرط داشتن حروف الحاقی، قافیه درست است.

حروف الحاقی عبارت‌اند از: شناسه‌های افعال، ضمائر متصل به فعل یا اسم، پسوندها در واژه‌های مشتق، مخفف صیغه‌های زمان

حال «بودن» (تم، ی و ...).

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

آرایه‌های ادبی «جناس حرکتی - واژه‌آرایی - اشتقاق - موازنه» به ترتیب در کدام ابیات یافت می‌شود؟

- (الف) باز کن نغمه جانسوزی از آن ساز امشب
(ب) بس طفل کارزوی ترازوی زر کند
(ج) جام جهان‌نماست ضمیر منیردوست
(د) هم عیب را به عالم اشرار پرده‌پوش
- (۱) «ب» - «الف» - «ج» - «د»
(۲) «الف» - «ج» - «د» - «ب»
(۳) «ب» - «د» - «الف» - «ج»
(۴) «الف» - «د» - «ج» - «ب»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جناس حرکتی: در بیت «ب»: گند، گند (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

واژه‌آرایی: بیت «الف»: امشب و امشب، باز و باز/ بیت «ب»: ترازو و ترازو/ بیت «د»: عالم و عالم (رد گزینه (۲))

اشتقاق: بیت «ج»: احتیاج و حاجت (رد گزینه‌های (۲) و (۳))

موازنه: بیت «د»: سجع‌های متوازی و متوازن بیت «د» آرایه موازنه ساخته‌اند.

هم	عیب	را	به	عالم	اشرار	پرده‌پوش
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
هم	غیب	را	ز	عالم	اشرار	ترجمان
تکرار	متوازی	تکرار	متوازن	تکرار	متوازی	متوازن

با توجه به ابیات زیر آرایه‌های (موازنه - واژه‌آرایی - اشتقاق) به ترتیب در کدام گزینه‌ها دیده می‌شود؟

(سؤال ۲۵ - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۳)

- (الف) هر کجا دردی است درمانیش هست
(ب) گل نعمتی است هدیه فرستاده از بهشت
(ج) نظر تا کنی عرض نقل است وی
- (۱) ب - ج - الف
(۲) ج - الف - ب
(۳) ج - ب - الف
(۴) الف - ج - ب

پایه یازدهم انسانی
سوم مهرماه ۱۴۰۵

۲۰. آرایه‌های همه گزینده‌ها درست است، به جز

- (۱) آن میوه بهشتی کآمد به دستت ای جان
(یک واژه‌آرایی - یک جناس همسان)
- (۲) بر دست من نه جام جان، ای دستگیر عاشقان
(یک جان‌بخشی - سجع)
- (۳) من که باشم در آن حرم که صبا
پرده‌دارِ حریمِ حُرمتِ اوست
(جناس همسان - اشتقاق)
- (۴) ای زبان، هم گنج بی‌پایان تویی
ای زبان، هم رنج بی‌درمان تویی
(ترصیع - واژه‌آرایی)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهم: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

● به قافیه درونی اشعار که بار موسیقایی شعر را افزایش می‌دهند، سجع نیز گفته می‌شود.

● ترکیب «ای + غیرانسان = جان‌بخشی» مثل بیت (۴) (ای زبان)، ولی دقت کنید در این بیت «دستگیر» صفتی برای انسان است، پس جان‌بخشی نمی‌سازد.

بررسی سایر ابیات:

بیت (۱): واژه‌آرایی: دست و دست (یک مورد) است. جناس تام: بهشت: (جنت)، بهشت: (از مصدر «هشتن» به معنی رهانیدن) (یک مورد)

بیت (۳): جناس تام: که: (چه کسی)، که: (حرف اضافه) / اشتقاق: حرم، حریم، حرمت

بیت (۴): ترصیع دارد، چراکه (تقابل سجع‌های متوازی) / واژه‌آرایی: زبان، تویی

ای	زبان	هم	گنج	بی	پایان	تویی
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
ای	زبان	هم	رنج	بی	درمان	تویی
تکرار	تکرار	تکرار	متوازی	تکرار	متوازی	تکرار

نکته

تقابل سجع‌های متوازی با یکدیگر آرایه «ترصیع» می‌سازد، ولی تقابل سجع‌های متوازن و متوازی آرایه «موازنه» می‌سازد.

(سؤال ۲۳۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

آرایه‌های زیر همه ابیات «کاملاً» درست است، به جز:

۱) دو چشم مست تو شهری به غمزه‌ای ببرند

(دو مجاز - واج‌آرایی)

۲) تو را که این همه قول مخالف است رواست

که یاد می‌کنی هیچ نوبت از عشاق

(سه ایهام - یک ایهام تناسب)

۳) چو آن مهوش نمی‌آرم پری‌رویی به زیبایی

(موازنه - چهار تشبیه)

۴) بوی پیراهن یوسف ز صبا می‌شنوم

یا ز بستان ارم نفخه بوی سمنش

(دو تلمیح - دو حس آمیزی)

ایران توننده
توشه‌ای برای موفقیت

۲۱ در کدام گزینه، آرایه ادبی جناس تام مشهود نیست؟

- ۱) میان نداری و دارم عجب که هر ساعت
 - ۲) با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای
 - ۳) به ملازمان سلطان که رساند این دعا را
 - ۴) مدتی سجاده تقوا به دوش انداختی
- میان مجمع خوبان کنی میاننداری
 بو که بویی بشنویم از خاک بستان شما
 که به شکر پادشاهی ز نظر مران گدا را
 چند روزی هم سبو بر دوش می‌باید کشید

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در بیت گزینه (۴)، دو واژه‌ای یافت نمی‌شود که از لحاظ ظاهری یکسان، ولی از جهت معنا متفاوت باشند؛ پس جناس تام مشهود نیست. بررسی سایر ابیات:

بیت (۱): میان: کمر / میان: وسط

بیت (۲): بو: باشد (فعل) / بو: رایحه

بیت (۳): که: چه کسی / که: حرف اضافه

واژه «دوش» در هر دو مصراع بیت گزینه (۴) به یک معنا به کار رفته است.

گول نخوری ✖

ایران تونل
 توشه ای برای موفقیت

همه گزینه‌ها در مورد بیت زیر صدق می‌کنند، به جز گزینه

«صیدیم به شست غم شوریده و مست غم ما را تو به دست غم مسپار مخسب امشب»

- (۱) در این بیت آرایه تشبیه وجود دارد. - بیت دارای آرایه واژه‌آرایی است.
- (۲) بیت دارای آرایه جناس ناقص اختلافی می‌باشد. - واج‌آرایی صامت «س» با خواندن این ابیات به گوش می‌رسد.
- (۳) بیت دارای آرایه سجع می‌باشد. - سجع این بیت از نوع متوازی است.
- (۴) آرایه جان‌بخشی در این بیت دیده می‌شود. - بیت دارای اشتقاق است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): تشبیه: مانند صید هستیم/ واژه‌آرایی: غم و غم
- گزینه (۲): جناس ناقص اختلافی: دست، شست/ واج‌آرایی: صامت «س»
- گزینه (۳): سجع یا (قافیه درونی) متوازی: شست، مست، دست
- گزینه (۴): جان‌بخشی: دست غم، (اعضای انسان به غم نسبت داده شده است.)/ اشتقاق: ندارد.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

۲۳ کدام گزینه مفهومی نظیر بیت زیر دارد؟

- «اگر هوشمندی به معنی گرای
(۱) اهل صورت از نزاکت‌های معنی غافلند
(۲) نادیدنی است صورت بی‌معنی جهان
(۳) ز معنی‌های بی‌صورت دلت گردد نگارستان
(۴) ندارد بهره‌ای از حسن معنی چشم صورت‌بین
- که معنی بماند نه صورت به جای
ره مده در خلوت خود زینهار آینه را
روشن مساز آینه‌تار خویش را
زنی بر سنگ اگر آینه‌صورت پذیری را
به هر آینه نمایید دیدار معانی را

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک صورت سؤال و بیت (۳) «دعوت به پرداختن به معنی و باطن» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۴): به مفهوم ظاهر و باطن پرداخته‌اند، ولی به این مفهوم اشاره شده که انسان صورت‌بین توانایی درک معانی را ندارد.

گزینه (۲): کاملاً بی‌ربط است و اشاره می‌کند که درک حقیقت جهان امکان‌پذیر نیست.

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

۲۴ کدام ابیات زیر مفهوم مشترکی دارند؟

زندگی کوتاه باشد چون شرر اشرار را
که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی
شبم به روی گل به امانت نشسته است
در میان خار و خس چون گل نخندیدن چرا؟
که می‌رود چو حنا این نگار دست به دست

۲ «الف» - «ب» - «ج»

۴ «الف» - «ج» - «ه»

الف) برق را در خنده‌ای طی گشت طومار حیات
ب) نوبهار است در آن کوش که خوش‌دل باشی
ج) بر حسن زودسیر بهار اعتماد نیست
د) عمر چون باد بهاری دامن‌افشان می‌رود
ه) نشاط یک‌شبه دهر را غنیمت دان

۱ «ب» - «د» - «ه»

۳ «ج» - «ب» - «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت‌های «ب - د - ه» ناپایداری دنیا و دعوت به خوش‌باشی و غنیمت‌شمردن عمر است.

بررسی سایر ابیات:

الف) زندگی انسان‌های شرور کوتاه است.

ج) اشاره به ناپایداری دنیا، ولی دعوت به خوش‌باشی نیست.

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

بیت ۲۵ «گر تیغ برکشد که محبتان همی زنم / اول کسی که لاف محبت زند، منم» با کدام بیت تقابل معنایی دارد؟

- ۱) گردن مکش ز تیغ شهادت که این زلال
 - ۲) دستش به چیدن سر ما کار تیغ کرد
 - ۳) می توانم عاشقان را کرد خون‌ها در جگر
 - ۴) درگذر از کشتنم کز جوش خون گرم من
- از جویبار ساقی کوثر گذشته است
چون گل به روی هر که در این باغ وا شدیم
پاک اگر سازی به خاکم تیغ خون‌آلود را
می‌شود سوراخ‌ها در دل چو مجمر تیغ را

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم بیت صورت سؤال، آمادگی برای جان فدا کردن در راه معشوق و به دست او است. در گزینه (۴)، شاعر از معشوق درخواست می‌کند که از کشتن او صرف نظر کند. **توجه** تقابل معنایی به معنای «تضاد معنایی» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): دعوت به شهادت است.

گزینه (۲): شاعر از آدم‌هایی گلایه می‌کند که به زندگی او وارد شده‌اند و آسیب زده‌اند.

گزینه (۳): آمادگی برای جان فدا کردن در راه معشوق و هم‌مفهوم با صورت سؤال است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٢٦ - ٣٢):

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئاً﴾: بگو ای اهل کتاب ...

۲۶

- (۱) بیاید به سوی کلمه‌ای که میان ما و شما یکسان است که جز الله را نپرستیم و نباید چیزی را شریک او قرار دهیم!
- (۲) به سوی کلمه‌ای یکسان بین ما و خودتان بشتابید، این که فقط الله را عبادت کنیم و چیزی را برای او شریک قرار ندهیم!
- (۳) به سمت سخنی یکسان بین ما و خودتان بیاید که به جز خداوند را نپرستیم و چیزی را شریک او قرار ندهیم!
- (۴) به سمت سخنی که میان ما و شما یکسان بوده است بشتابید که جز خدا را عبادت نکنیم و چیزی را شریکش قرار ندهیم!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

«تَعَالَوْا» یعنی چی؟/ به ترجمه ترکیب وصفی «کلمه سواء» دقت کن.

Hint

درس‌Box

کلمه «أَلَّا» را گاهی می‌توانیم به شکل «فقط» ترجمه کنیم و در این صورت باید فعل جمله را به شکل مثبت ترجمه کنیم. مثلاً در این تست، عبارت «أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ» را به دو صورت می‌توانیم ترجمه کنیم:

- (۱) که جز خدا را عبادت نکنیم. ✓
- (۲) که فقط خدا را عبادت کنیم. ✓

کلمات مهم: «قُلْ»: بگو/ «تَعَالَوْا»: بیاید/ «إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ»: به سمت سخنی یکسان/ «بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ»: بین ما و خودتان/ «أَلَّا نَعْبُدَ»: که نپرستیم («أَلَّا» در اصل «أَنْ + لا» است.)/ «وَلا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئاً»: و چیزی را شریک او قرار ندهیم
خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): کلمه‌ای که ... یکسان است («کلمه سواء» موصوف و صفت هستند، پس نباید بینشان حرف «که» بیاید). - نباید شریک قرار دهیم (فعل «لا نُشْرِكُ» در این عبارت، مضارع منفی است نه نهی، بنابراین «شریک قرار ندهیم» صحیح است).
گزینه (۲): بشتابید (معادل دقیقی برای «تعالوا: بیاید» نیست).
گزینه (۴): سخنی که ... یکسان بوده است («کلمه سواء» موصوف و صفت هستند، پس نباید بینشان حرف «که» بیاید. ضمناً دلیلی برای استفاده از فعل ماضی «بوده است» وجود ندارد). - بشتابید (مانند گزینه (۲))

اَلْإِسْلَامُ يَحْتَرِمُ الْأَدْيَانَ الْإِلَهِيَّةَ: ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئاً﴾ آل عمران ۶۴
(عربی، زبان قرآن (۱) - متن درس ۴ - صفحه ۵۲ کتاب درسی)

کتاب
درسی

«بعض الناس ينتفعون بالمرافق العامة التي تملكها الدولة ولكن لا يشعرون بالمسؤولية في الحفاظ عليها كثيراً»:

- (۱) برخی از مردم از تأسیسات عمومی‌ای که دولت مالک آنهاست نفع می‌برند اما در نگهداری از آنها، زیاد احساس مسئولیت نمی‌کنند!
- (۲) بعضی مردم از اماکن عمومی‌ای که دولت مالکیت آنها را بر عهده دارد سود می‌برند ولی در مراقبت زیاد از آنها، احساس مسئولیت ندارند!
- (۳) مردم که از برخی تأسیسات عمومی‌ای که تحت مالکیت دولت است، سود می‌برند، گاهی در نگهداری از آنها، خیلی احساس مسئولیت نمی‌کنند!
- (۴) بعضی از مردم از اماکن عمومی‌ای که مالک آنها دولت است نفع می‌برند، با این حال در مراقبت از آنها، احساس مسئولیت زیادی ندارند!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید، به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

«المرافق العامة» یعنی چی؟! / «ولكن» چه طور؟

کلمات مهم: «ينتفعون»: نفع می‌برند / «المرافق العامة التي»: تأسیسات عمومی‌ای که / «تملكها الدولة»: دولت مالک آنهاست / «لا يشعرون بالمسؤولية»: احساس مسئولیت نمی‌کنند / «في الحفاظ عليها»: در نگهداری از آنها / «كثيراً»: زیاد

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- خطاهای سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۲): اماکن (معادل «المرافق: تأسیسات» نیست). - مالکیت آنها را بر عهده دارد («تملكها» یعنی «مالک آنهاست»). - مراقبت زیاد («كثيراً» صفت «الحفاظ» نیست، بلکه قید است).
- گزینه (۳): مردم («بعض الناس» یعنی «برخی از مردم»). - گاهی (معادل «ولكن: ولی» نیست).
- گزینه (۴): اماکن (مانند گزینه (۲)) - با این حال (معادل «ولكن: ولی» نیست). - احساس مسئولیت زیادی («كثيراً» صفت «المسؤولية» نیست، بلکه قید است).

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

«ما تصدیقه صعب عَلَيَّ هُوَ أَنَّ دَلْفِيناً أَنْقَذَ إِنْسَاناً مِنَ الْغَرَقِ وَأَوْصَلَهُ إِلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ!»:

- (۱) چیزی که سخت باورش می‌کنیم آن است که یک دلفین انسان را از غرق شدن رها کند و او را به کنار دریا رساند!
- (۲) آن چه باور کردنش برایم دشوار است این است که دلفینی یک انسان را از غرق شدن نجات داد و او را به ساحل دریا رساند!
- (۳) آن چه که راست بودنش برایم دشوار است این است که انسانی توسط یک دلفین نجات یافت و او را به ساحل دریا رسانید!
- (۴) چیزی که باورش برایم سخت است آن است که دلفینی انسان را از غرق شدن نجات داد و با او به کنار دریا رسید!

مشاوره در سؤالات ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید، به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و رد گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینه صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

«تَصَدَّقْ» یعنی چی؟ / «أَوْصَلَ» چه طور؟

Hint

درس‌Box

(۱) به تفاوت معنایی فعل‌های زیر بسیار دقت کنید:

مصدر	مضارع	ماضی
وَصَلَ (رسیدن)	يَصِلُ (می‌رسد)	وَصَلَ (رسید)
إِصَالَ (رسانیدن)	يُوصِلُ (می‌رساند)	أَوْصَلَ (رسانید)
مُؤَاصَلَة (ادامه‌دادن)	يُؤَاصِلُ (ادامه می‌دهد)	وَاصَلَ (ادامه داد)
إِتِّصَالَ (تماس گرفتن)	يَتَّصِلُ (تماس می‌گیرد)	إِتَّصَلَ (تماس گرفت)

(۲)

مصدر	مضارع	ماضی
صَدَقَ (راست گفتن)	يَصْدُقُ (راست می‌گوید)	صَدَقَ (راست گفت)
تَصَدَّقَ (باور کردن)	يُتَصَدَّقُ (باور می‌کند)	صَدَّقَ (باور کرد)
مُصَادَقَة (دوستی کردن)	يُصَادِقُ (دوستی می‌کند)	صَادَقَ (دوستی کرد)

کلمات مهم: «ما»: آن چه / «تصدیقه»: باور کردنش / «صعب»: دشوار / «عَلَيَّ»: برایم / «هُوَ أَنَّ»: این است که / «أَنْقَذَ»: نجات داد / «مِنَ الْغَرَقِ»:

از غرق شدن / «أَوْصَلَهُ»: او را رساند / «إِلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ»: به ساحل دریا

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): باورش می‌کنم («تصدیق: باور کردن» مصدر است نه فعل). - انسان («إِنْسَاناً» نکره است و یعنی «یک انسان را» یا «انسانی را»). - کنار دریا («شَاطِئِ الْبَحْرِ» یعنی «ساحل دریا»).

گزینه (۳): راست بودنش («تصدیق» یعنی «باور کردن» نه «راست بودن»). - توسط (اضافی است). - نجات یافت («أَنْقَذَ» فعل متعدی و به معنی «نجات داد» است نه «نجات یافت»).

گزینه (۴): با او ... رسید («أَوْصَلَهُ» یعنی «او را رساند». معادل عربی «رسید»، «وَصَلَ» است نه «أَوْصَلَ»). - انسان (مانند گزینه (۱)) - کنار دریا (مانند گزینه (۱))

- (۱) ما أَقْبَحُ الْكَذْبِ عَلَى مَنْ يَصْدَقُ!؛ دروغ به کسی که به تو راست می گوید، بسیار زشت است!
- (۲) ما أَجْمَلُ غَابَاتِ مَازَنْدَرَانَ وَطَبِيعَتِشْ چَه قدر زیبا شده اند!
- (۳) ما أَقْبَحُ هُوَ الْكَذْبِ عَلَى مَنْ صَدَقَ!؛ آن چه زشت تر است، دروغ گفتن به کسی است که به تو راست گفته!
- (۴) ما أَجْمَلُ الْأُمُورِ فِي الرِّوَابِطِ الْإِنْسَانِيَّةِ!؛ چه قدر کارها در روابط انسانی زیبا هستند!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون ها برای تمرین کردن این مدل تست ها وقت کافی بگذارید! این تست ها کمی وقت گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند! یک نکته مهم در حل این تست ها این است که فقط باید به دنبال رد گزینه های غلط باشید و تا زمانی که سه گزینه غلط رد نشده، پاسخ صحیح را انتخاب نکنید!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

Hint

درس Box

(۱) «ما» در ساختار «ما أَفْعَلٌ» می تواند از نوع تعجبی باشد و این ساختار را همراه «چه، چه قدر» ترجمه می کنیم!

مثال «ما أَجْمَلٌ»: چه زیباست، چه قدر زیباست

(۲) به اسم هایی که بر یکی از وزن های «أَفْعَلٌ، فُعْلَى، أَفْعَلٌ، أَفْعَى» باشند و به همراه «تَر / تَرین» ترجمه شوند، اسم تفضیل می گوئیم.

مثال «أكبر: بزرگ تر، بزرگ ترین» / «كُبرى: بزرگ تر، بزرگ ترین» / «أقل: کم تر، کم ترین» / «أقوى: قوی تر، قوی ترین»

کلمات مهم: «ما أَقْبَحُ»: چه قدر زشت است / «الْكَذْبُ»: دروغ / «عَلَى مَنْ يَصْدَقُ»: به کسی که به تو راست می گوید / «ما أَجْمَلٌ»: چه قدر زیبا هستند / «غابات»: جنگل ها / «طبیعتها»: طبیعتش / «ما أَقْبَحُ»: آن چه زشت تر است / «الْكَذْبُ»: دروغ گفتن / «عَلَى مَنْ صَدَقَ»: به کسی که به تو راست گفته است / «ما»: چیست / «أَجْمَلُ الْأُمُورِ»: زیباترین کارها / «فِي الرِّوَابِطِ الْإِنْسَانِيَّةِ»: در روابط انسانی خطاهای سایر گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): بسیار زشت است («ما أَقْبَحُ» در این عبارت دارای ساختار تعجب است، بنابراین باید به همراه «چه / چه قدر» ترجمه شود و «چه قدر زشت است» صحیح می باشد).

گزینه (۲): چه قدر زیبا شده اند (دلیلی برای استفاده از فعل ماضی «شده اند» وجود ندارد و «هستند» صحیح است).

گزینه (۴): چه قدر ... زیبا هستند («ما أَجْمَلٌ» دارای ساختار تعجب نیست و با «ما أَجْمَلٌ: چه زیباست» متفاوت است. «أَجْمَلٌ» در این عبارت اسم تفضیل است).

ترجمه صحیح گزینه ها:

گزینه (۱): دروغ به کسی که به تو راست می گوید، چه قدر زشت است!

گزینه (۲): جنگل های مازندران و طبیعتش چه قدر زیبا هستند!

گزینه (۴): زیباترین کارها در روابط انسانی چیست؟

- (۱) عامِل الناس كما تُحبّ أن يُعاملوك! با مردم همان گونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار شود!
- (۲) قد حصلنا على تجارب قيّمة في زراعة الفستق! در کشت پسته به تجربه‌هایی ارزشمند دست یافته‌ایم!
- (۳) لا بُدّ من الاستفادة من الأعشاب الطيّبة لمعالجة بعض الأمراض! استفاده از گیاهان دارویی برای درمان برخی بیماری‌ها ناگزیر است!
- (۴) هذا الطائر يُدير رأسه مئتين و سبعين درجة دون تحرك جسمه! این پرنده بدون تکان خوردن بدنش، سرش را دویست و هفتاد درجه می‌چرخاند!

مشاوره برای حل کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

یک نکته بسیار مهم در حل این تست‌ها این است که حتماً تمام گزینه‌ها را بررسی کنید و اگر مثلاً در گزینه (۱) خطایی پیدا کردید، حتماً گزینه‌های دیگر را نیز به سرعت بررسی کنید، زیرا گاهی خطای واضح‌تری در یک گزینه پیدا می‌کنیم و باید آن را انتخاب کنیم.

پاسخ: گزینه (۱)

زیرمبحث: درس‌های ۴، ۵ و ۶

سریعاً ترجمه تمام کلمات رو بررسی کن!

Hint

درس‌Box

هر فعلی که یک ضمیر متصل به آن چسبیده باشد، حتماً معلوم و متعدی است و نمی‌تواند مجهول باشد. مثلاً در گزینه (۱) در «أن يُعاملوك»، ضمیر «ك» به فعل «أن يُعاملوا» چسبیده است. بنابراین این فعل، معلوم و متعدی است و ترجمه آن به شکل مجهول (با تو رفتار شود) نادرست است.

کلمات مهم: «عامِل»: رفتار کن / «كما»: همان گونه که / «تُحبّ»: دوست داری / «أن يُعاملوك»: [که] با تو رفتار کنند / «قد حصلنا على»: دست یافته‌ایم / «تجارب قيّمة»: تجربه‌هایی ارزشمند / «في زراعة الفستق»: در کشت پسته / «لا بُدّ من»: ناگزیر است / «الأعشاب الطيّبة»: گیاهان دارویی / «لمعالجة بعض الأمراض»: برای درمان برخی بیماری‌ها / «هذا الطائر»: این پرنده / «يدير»: می‌چرخاند / «رأسه»: سرش / «مئتين و سبعين درجة»: دویست و هفتاد درجه / «دون تحرك جسمه»: بدون تکان خوردن بدنش

خطای این گزینه:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با تو رفتار شود (فعل «أن يُعاملوك» هم جمع و هم معلوم است، نه مفرد و مجهول).

ترجمه صحیح:

«با مردم همان گونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار کنند.»

ایران نوشته
توشه ای برای موفقیت

۳۱ «طوفان، بادی شدید است که از جایی به جایی دیگر منتقل می‌شود!»:

(۱) الإعصار ریح شدیده تَنقل مِن مکانِ إلی مکانِ آخر!

(۲) الإعصار ریح شدیده تَنقل مِن مکانِ إلی مکانِ آخر!

(۳) الأعصار ریح شدیده تَنقل مِن مکانِ إلی مکانِ آخر!

(۴) الأعصار ریح شدیده تَنقل مِن مکانِ إلی مکانِ آخر!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

حواست به جمع یا مفرد بودن کلمات باشه.

Hint

درسی Box

(۱) تفاوت «آخر» و «آخِر»:

مؤنث	معنای جمع	جمع	ترجمه	نوع کلمه	وزن	مادّة (حروف اصلی)	
أُخْرَى	دیگران	آخرون - آخَرین	دیگر، دیگری	اسم تفضیل	أَفْعَل	أ خ ر	آخِر
آخرة	آیندگان	آخرون - آخَرین	پایان	اسم فاعل	فَاعِل	أ خ ر	آخِر

کلمات مهم: طوفان: «الإعصار»/ بادی شدید: «ریح شدیده»/ از جایی به جایی دیگر: «مِن مکانِ إلی مکانِ آخر»/ منتقل می‌شود: «تَنقل»

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۱): «ریاح» (این کلمه، جمع و به معنی «بادها» است نه «باد»). - «تَنقل» (این فعل، معلوم و متعدی و به معنی «منتقل می‌کند» است). -

«آخِر» (به معنی «پایان» است نه «دیگر»).

گزینه (۳): «الأعصار» (این کلمه، جمع مکسر «العصر» و به معنی «دوره‌ها» است). - «آخِر» (مانند گزینه (۱))

گزینه (۴): «الأعصار» (مانند گزینه (۳)) - «ریاح» (مانند گزینه (۱)) - «تَنقل» (مانند گزینه (۱))

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

عَيْنُ الْخَطَا (عن المفاهيم): ۳۲

- (۱) قليل الكلام ينفع و كثيرة قاتِل! آب از چه همه زلال خیزد/ از خوردن پُر، ملال خیزد
- (۲) ﴿لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ سخن بهتر از گوهر آبدار/ چو بر جایگاه بر برندش به کار
- (۳) صدور الأحرار قبور الأسرار! بر لبش مهر است و در دل رازها/ لب خموش و دل پر از آوازا
- (۴) عند الشدائد يُعْرِفُ الإخوان! آتش کند پدید که عود است یا حطب!

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۵

دنبال بیتی بگرد که از نظر معنا و مفهوم با عبارت عربی قبل از خودش تناسب نداشته باشد.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «قليل الكلام ينفع و كثيرة قاتِل» = کم‌گویی سودمند است و پرگویی زیان‌آور.
مفهوم شعر: مفهوم شعر این است که زیاده‌روی (در خوردن) زیان دارد، همانند جمله عربی که می‌گوید پرگویی زیان‌آور است؛ پس هماهنگ است.
- گزینه (۲): ﴿لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ = چرا چیزی می‌گویید که انجام نمی‌دهید؟
مفهوم شعر: ارزش سخن وقتی است که به موقع و در جایگاه مناسب از آن استفاده شود، در حالی که جمله عربی سرزنش کسی است که به گفته خود عمل نمی‌کند.
- گزینه (۳): «صدور الأحرار قبور الأسرار» = سینه‌های آزادگان، گورهای رازهاست.
مفهوم شعر: ستایش رازداری
- گزینه (۴): «عند الشدائد يُعْرِفُ الإخوان» = دوستان هنگام سختی‌ها شناخته می‌شوند.
مفهوم شعر: در آزمایش و سختی، حقیقت افراد آشکار می‌شود.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

● اِقرأ النّصّ التّالي بدقّة ثمّ أجب عن الأسئلة التّالية (۳۳ - ۳۵) بما يناسب النّصّ:

يُعتَبَرُ الغُراب مِن أكثر الطّيور ذكاءً و هو يعيش في الغابات و الجبال و المدن. يَتَمَيَّزُ بصوته القويّ كما يملك قدرة كبيرة على التكيّف (سازگاری) مع البيئات المختلفة و أيضاً ينتفع بذاكرة قويّة تساعد على تذكّر الوجوه و الأماكن. و قد أثبتت الدراسات العلميّة أنّه يستطيع استخدام بعض الأدوات لحلّ المشكلات و الوصول إلى الطّعام. و كما يعتمد في غذائه على الحشرات و الحبوب و الفواكه و بقايا الطّعام.

ترجمه متن:

کلاغ یکی از باهوش ترین پرندگان به شمار می آید و در جنگل ها، کوه ها و شهرها زندگی می کند. این پرنده به صدای بلند و قوی خود مشهور است و هم چنین توانایی زیادی در سازگاری با محیط های گوناگون دارد. علاوه بر این، از حافظه ای قوی بهره مند است که به او در به خاطر سپردن چهره ها و مکان ها کمک می کند. پژوهش های علمی ثابت کرده اند که کلاغ می تواند برای حل مشکلات و دسترسی به غذا از برخی ابزارها استفاده کند. هم چنین غذای او را حشرات، دانه ها، میوه ها و باقی مانده های غذا تشکیل می دهند.

عین الصحیح:

- (۱) تنوّع غذاء الغراب يدلّ على أنّه لا يحتاج إلى التكيّف مع البيئة (محيط زیست)!
- (۲) صوت الغراب القويّ يساعد على الوصول إلى الطّعام!
- (۳) أثبتت الدراسات العلميّة أنّ الغراب أدّكى الطيور في العالم!
- (۴) قوّة ذاكرة الغراب تجعله قادراً على تذكّر وجوه يراها!

۳۳

مشاوره در مورد حل سوالات درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشید:

- (۱) سوالات درک متن رو در آخر سوالات عربی جواب بدین.
- (۲) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمه متن خیلی فایده ای نداره.
- (۳) توی متن و گزینه ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه و ...» دارن، دقت کنین.
- (۴) در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۵

ترجمه و بررسی گزینه ها:

- گزینه (۱): «تنوع غذای کلاغ نشان می دهد که او نیازی به سازگاری با محیط ندارد!» ❌ در متن آمده است که کلاغ توانایی زیادی در سازگاری با محیط های مختلف دارد، نه این که به سازگاری نیازی نداشته باشد.
- گزینه (۲): «صدای قوی کلاغ به او در رسیدن به غذا کمک می کند!» ❌ در متن فقط گفته شده که کلاغ صدایی قوی دارد. درباره این که صدایش باعث رسیدن به غذا می شود، چیزی گفته نشده است. متن بیان می کند که او با استفاده از برخی ابزارها به غذا دست پیدا می کند.
- گزینه (۳): «پژوهش های علمی ثابت کرده اند که کلاغ باهوش ترین پرنده جهان است!» ❌ در متن آمده است که کلاغ یکی از باهوش ترین پرندگان است، نه باهوش ترین پرنده جهان.
- گزینه (۴): «قدرت حافظه کلاغ او را قادر می سازد چهره هایی را که می بیند به خاطر بسپارد.» ❌ این مطلب دقیقاً با متن مطابقت دارد، زیرا در متن آمده است که کلاغ حافظه ای قوی دارد که به او در به خاطر سپردن چهره ها و مکان ها کمک می کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) يعتمد الغراب في غذائه على أكثر من مصدر واحد!
- (۲) لا يمكن الغراب حلّ المشكلات إلّا باستخدام بعض الأدوات!
- (۳) تجدّ الغراب في أماكن مختلفة بسبب تكيفه مع البيئة!
- (۴) لا يقتصر ذكاء الغراب على صفة واحدة!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «کلاغ برای تغذیه به بیش از یک منبع غذایی وابسته است.» ← در متن آمده است که غذای کلاغ شامل حشرات، دانه‌ها، میوه‌ها و باقی‌مانده‌های غذا است.
- گزینه (۲): «کلاغ تنها با استفاده از برخی ابزارها می‌تواند مشکلات را حل کند.» ← در متن گفته شده است که کلاغ می‌تواند از برخی ابزارها برای حل مشکلات استفاده کند، اما نکته‌ای که فقط از این راه قادر به حل مشکلات است.
- گزینه (۳): «کلاغ را به دلیل سازگاری‌اش با محیط، در مکان‌های مختلف می‌یابیم.» ← متن می‌گوید کلاغ توانایی زیادی در سازگاری با محیط‌های مختلف دارد و در جنگل‌ها، کوه‌ها و شهرها زندگی می‌کند.
- گزینه (۴): «هوش کلاغ تنها به یک ویژگی محدود نمی‌شود.» ← صحیح است، زیرا متن چندین ویژگی مرتبط با هوش کلاغ را بیان می‌کند، مانند سازگاری، حافظه قوی و استفاده از ابزار.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

• عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٣٥ و ٣٦):

«يُعتبر - الغابات - القوي - المختلفة»:

۳۵

مشاوره در این مدل تست‌ها
حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو
می‌خواد یا خطا رو!!!

(۱) الْمُخْتَلَفَةُ: اسم - مفرد مؤنث - معرب - على وزن مُفْتَعَلَةٍ/ صفة و منصوب بالتبعية

(۲) يُعتبر: فعل مضارع - للمفرد الغائب - مزيد ثلاثي (مأخوذ من «ع ب ر») - مبني للمجهول/ نائب فاعله: الغراب

(۳) الغابات: اسم - جمع سالم للمؤنث - معرب/ مجرور بحرف الجر

(۴) القوي: اسم - مفرد مذکر - معرب/ صفة و مجرور

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن. بعد اگر سؤال حل نشد، موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

درس Box

اعراب صفت:

صفت برخلاف سایر نقش‌ها اعراب ثابتی ندارد و تابع موصوف است؛ یعنی مثلاً اگر موصوف مرفوع باشد، صفت هم باید مرفوع باشد.

مثال «أَعْرِفُ طَبِيباً حَاضِراً» (پزشک ماهری را می‌شناسم).

مفعول
و منصوب و منصوب
(موصوف) به تبعیت

خطای این گزینه: منصوب ← در ترکیب «مع البيئات المختلفة»، «المختلفة» صفت «البيئات» است و چون «البيئات» مضاف‌الیه و مجرور است، «المختلفة» نیز مجرور است نه منصوب.

پاسخ خیلی تشریحی

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

«تُسَاعِدُ - أُتْبِتُّ - يَعْتَمِدُ - الطَّعَامُ»:

- (۱) أُتْبِتُّ: فعل ماضٍ - مبني للمعلوم - للغائبه - مزيد ثلاثي (مصدره على وزن افتعال) / فاعله «الدراسات»
- (۲) الطَّعَامُ: اسم - مفرد - معرب - مذكر / مضاف إليه
- (۳) يَعْتَمِدُ: فعل مضارع - لازم - مبني للمعلوم - مزيد ثلاثي (ماضیه على وزن «اِفْتَعَلَ») / جمله فعلیه
- (۴) تُسَاعِدُ: فعل مضارع - مزيد ثلاثي (حروفه الأصلية: س ع د) - متعدّد - مبني للمعلوم / مفعوله ضمير متّصل

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

Hint

درس Box

اول موارد سمت راست رو بررسی کن، چون نیاز به بررسی جمله ندارن. بعد اگر سؤال حل نشد، موارد سمت چپ رو بررسی کن!

تعیین وزن مصدر یک فعل:

برای تشخیص وزن مصدر یک فعل مزيد باید ابتدا فعل را مفرد کنیم و وزن فعل به دست آمده را با وزن های جدول باب های ثلاثی مزيد مقایسه کنیم.

جدول باب های ثلاثی مزيد					
شماره	وزن ماضی	وزن مضارع	وزن امر	وزن مصدر (نام باب)	حروف زائد
۱	أَفْعَلْ	يُفْعِلْ	أَفْعِلْ	إِفْعَال	أ
۲	فَعَّلْ	يَفْعِلْ	فَعَّلْ	تَفْعِيل	تشديد (تكرار عين الفعل)
۳	فَاعَلْ	يُفَاعِلْ	فَاعِلْ	مُفَاعَلَة	ا
۴	اِفْتَعَلَ	يَفْتَعِلْ	اِفْتَعِلْ	اِفْتِعَال	ا - ت
۵	اِنْفَعَلَ	يَنْفَعِلْ	اِنْفَعِلْ	اِنْفِعَال	ا - ن
۶	تَفَاعَلَ	يَتَفَاعَلْ	تَفَاعَلْ	تَفَاعُل	ت - ا
۷	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلْ	تَفَعَّلْ	تَفَعُّل	ت - تشديد (تكرار عين الفعل)
۸	اِسْتَفْعَلَ	يَسْتَفْعِلْ	اِسْتَفْعِلْ	اِسْتِفْعَال	ا - س - ت

مثال تجلّسان - (۱) مفرد کردن فعل - مضارع هست، پس حرف اولش را به «ی» تبدیل می کنیم. - تجلّسان / حذف شناسه آخر - تجلّس / وزن «یجلّس» - یفعل / (۳) مقایسه با جدول مزيد - مضارع باب «إفعال» است (أفعل، یفعل، أفعل، إفعال) - تجلّسان ثلاثی مزيد از باب «إفعال» است.

خطای این گزینه: مصدره على وزن افتعال - «أُتْبِتُّ» از وزن «أفعل» ساخته شده است، بنابراین مصدر آن بر وزن «إفعال» است نه «افتعال».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

توشه ای برای موفقیت

• عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (٣٧ - ٤٠):

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

٣٧

- (١) مُكَيِّفُ الْهَوَاءِ جِهَازٌ لِلْخَلَاصِ مِنْ حَرَارَةِ الصَّيْفِ!
- (٢) طَالِبَاتُ الصَّفِّ فِي حِصَّةِ تَقْوِيَةٍ أَوْ يُمَارِسْنَ شَاطِطاً حَرّاً!
- (٣) هَذَا الْاِقْتِرَاحُ حَسَنٌ وَ سَتَتَعَاوُنُ عَلَيَّ الْعَمَلِ بِهِ!
- (٤) تُسْتَخْدَمُ آلَاتٌ لِتَقْلِيلِ الضَّغْطِ حَتَّى تَبْقَى الْأَنْبِيْبُ سَالِمَةً!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حركات‌ها بررسی بشوند و غالباً با بررسی چند گروه کلمه خاص به پاسخ صحیح می‌رسیم، اما ممکن است گاهی تلفظ کلماتی مثل «الْثَّفَطُ» یا «الْمَوْعِظَةُ» که در فارسی به شکل متفاوتی به کار می‌روند هم مورد سؤال قرار بگیرد.

پاسخ: گزینه ٣

زیرمبحث: درس‌های ٢، ٣ و ٧

ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

خطاهای این گزینه:

«الاقتراح» (مصدر باب «افتعال» بر وزن «افتعال» است نه «إفتعال».) - «سَتَتَعَاوُنُ» (فعل مضارع از باب «تَفَاعُلُ» بر وزن «يَتَفَاعَلُ» است نه «يَتَفَاعِلُ»، بنابراین «سَتَتَعَاوُنُ» صحیح است.)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

«رُبع عدد ستّین ناقص خمسة یساوي ! :

(۲) عِشْرَينَ
(۴) بَیْنَةُ و عِشْرَينَ

(۱) عَشْرَة
(۳) بَیْنَةُ عَشْرَ

مشاوره در حل سوالات محاسباتی بسیار دقت کنید تا یک تست بسیار ساده از مبحث اعداد را از دست ندهید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۲ و ۴

حواست باشه «رُبع» یعنی «یک‌چهارم».

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمه عبارت و گزینه‌ها:

«یک‌چهارم عدد شصت منهای پنج مساوی است با ...!»:

گزینه (۱): ده ✓

گزینه (۲): بیست

گزینه (۳): شانزده

گزینه (۴): بیست و شش

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

عَيْنَ ما فيه فعل لا يمكن أن يُبنى للمجهول:

- (۱) إن تنصري الله فهو ينصرک و يثبت قدمک!
- (۲) أعتبر الدين من أهم مصادر تقرّبي إلى النجاة!
- (۳) إن تحترم الناس في حياتک يكثر أصدقاؤک!
- (۴) تصدّر إيران قسماً من النفط الذي تستخرجه من باطن الأرض!

مشاوره فهمیدن خواسته این سؤال بسیار مهم است. دقت کنید که این تست از ما فعل مجهول نمی خواهد!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

دنبال فعل لازم بگرد.

Hint

درس Box

(۱) فعل هایی که می توانند مجهول شوند:

فقط فعل های ماضی و مضارعی که متعدی هستند قابلیت مجهول شدن را دارند! (مثل همون «کَتَبَ»، چون «نوشت» مفعول پذیره. «کَتَبَ» متعدیه، در نتیجه می شه مجهولش کرد!)

مثال حالت معلوم ← عَرَفَ (شناخت)، أَكَّدَ (تأکید کرد)، عَلَّمَ (یاد داد)، أَرْسَلَ (فرستاد)

حالت مجهول ← عُرِفَ (شناخته شد)، أَكِّدَ (تأکید شد)، عَلِّمَ (یاد داده شد)، أُرْسِلَ (فرستاده شد)

(۲) فعل هایی که نمی توانند مجهول شوند:

فعل های زیر قابلیت مجهول شدن را ندارند:

(الف) فعل لازم ← فعلی که مفعول ندارد. ← مجهول نمی شن، چون معنی نمی ده!

مثال حالت معلوم ← ذَهَبَ (رفت)، أَفْلَحَ (رستگار شد)، تَحَرَّكَ (حرکت کرد)، انْفَتَحَ (باز شد)

حالت مجهول ← ندارند!

فعل های باب «انفعال» حتماً لازم هستند، یعنی هیچ وقت مفعول نمی گیرند. در نتیجه فعل های باب «انفعال» ۱۰۰٪ معلوم هستند و هیچ وقت مجهول نمی شوند!

مثال انکسر ← از باب انفعال است ← حتماً لازم و معلوم است! ← شکسته شد

يَنْفُثُ ← از باب انفعال است ← حتماً لازم و معلوم است! ← باز می شود

(ب) امر مخاطب ← حتی اگر متعدی باشند باز هم مجهول نمی شوند! ← مجهول نمی شن، چون نمی شه فاعلشون رو حذف کرد!

مثال حالت معلوم ← اِذْهَبْ (برو)، اُكْتُبْ (بنویس)، اِجْلِسْ (بنشین)، أُرْسِلْ (ارسال کن)

حالت مجهول ← ندارند!

(ج) فعل های اسنادی ← كَانْ (بود)، صَارَ (شد)، لَيْسَ (نیست)، أَصْبَحَ (شد) ← مجهول نمی شن، چون مفعول ندارن!

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سؤال از ما فعلی می خواهد که مجهول نشود، پس باید فعلی را پیدا کنیم که مفعول نداشته باشد.

ترجمه و بررسی گزینه ها:

گزینه (۱): «اگر خدا را یاری کنی او تو را یاری می کند و قدمت را استوار می گرداند!» ← فعل های «تنصري» و «يُنصِر» و «يُثَبِّت» همگی متعدی هستند و می توانند مجهول شوند.

گزینه (۲): «دین را از مهم ترین منابعی می شمارم که من را به نجات نزدیک می کند.» ← فعل های «أعْتَبِر» و «تَقَرَّب» متعدی هستند و هر دو می توانند مجهول شوند.

گزینه (۳): «اگر در زندگی خود به مردم احترام بگذاری دوستانت زیاد می شوند!» ← فعل «يَكْتُب» لازم است و نمی تواند مجهول شود!

گزینه (۴): «ایران قسمتی از نفتی را که آن را از درون زمین استخراج می کند، صادر می کند.» ← فعل های «تُصدَّر» و «تُستَخْرَج» متعدی هستند و هر دو می توانند مجهول شوند.

عین ما فيه الاسم المجرور أكثر:

- (۱) وقفت الحافلة قُربَ مطعم حتّى يقوم المسافرون بأكل الطعام!
- (۲) أسنان الولد الصغيرة فحصها الطبيب و كتب له في الوصفة أدوية مناسبة!
- (۳) ذهبْتُ مع زميلي إلى متحف لِكَي تُشاهدَ أشياء قديمة!
- (۴) الغواصون ذهبوا إلى أعماق المحيط و شاهدوا مئات المصاييح الملوّنة!

مشاوره تسلط بر اعراب نقش‌ها از واجبات عربی است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۶۰ و ۸

دنبال نقش‌های مجروری مثل مضاف‌الیه یا مجرور به حرف جرّ بگرد.

Hint

درس‌Box

نقش‌های مجروری (مجرورات):

از بین نقش‌هایی که تا این‌جا با آن‌ها آشنا شده‌ایم، مضاف‌الیه و مجرور به حرف جر همواره مجرور هستند.

مثال «عَلَيْنَا أَنْ نَجْتَهِدَ فِي كُلِّ الْأُمُورِ» (ما باید در تمام کارها تلاش کنیم!)

مجرور به حرف مضاف‌الیه و جر و مجرور به کسره

اعراب صفت:

صفت برخلاف سایر نقش‌ها اعراب ثابتی ندارد و تابع موصوف است؛ یعنی مثلاً اگر موصوف مرفوع باشد، صفت هم باید مرفوع باشد.

مثال «أَعْرِفْ طَبِيباً حَاضِراً» (پزشک ماهری را می‌شناسم!)

مفعول و صفت و منصوب منصوب (موصوف) به تبعیت

باید به دنبال نقش‌های مجروری بگردیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): «مطعم» و «الطعام» مضاف‌الیه هستند و «أكل» مجرور به حرف جرّ است. ← ۳ اسم مجرور

گزینه (۲): «الولد» مضاف‌الیه و ضمیر «ه» در «لَه» و «الوصفة» مجرور به حرف جرّ هستند. ← ۳ اسم مجرور

گزینه (۳): «زمیل» و ضمیر «ی» در آن مضاف‌الیه و «متحف» مجرور به حرف جرّ است. ← ۳ اسم مجرور

گزینه (۴): «أعماق» مجرور به حرف جرّ است. «المحيط» و «المصاييح» مضاف‌الیه هستند و «الملوّنة» صفتی برای یک اسم مجرور

است. بنابراین خودش هم مجرور است. ← ۴ اسم مجرور

ایران توشه
توشه ای برای موفقیت

منطق دهم

۴۱ کدام گزینه یک تصدیق محسوب می‌شود؟

- (۱) عبارتی که دارای فعل باشد
- (۲) دانش‌آموزان مظلوم مدرسه میناب
- (۳) کفش‌های آن فروشگاه
- (۴) سفر خاطره‌ای است تمام‌نشده

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دانش‌های بشری به دو دسته تقسیم می‌شوند:

(۱) تصور

(۲) تصدیق

تصورها مانند خورشید، ستاره یا ... مفاهیمی هستند که در آن چیزی به چیزی نسبت داده نشده است.

تصدیق‌ها مانند «انسان حیوان است». جملاتی هستند که در آن چیزی را به چیزی نسبت می‌دهیم. در واقع، تصدیق‌ها همان

جملات خبری هستند که معنای کاملی دارند.

عبارت «سفر خاطره‌ای است تمام‌نشده» یک جمله خبری و تصدیق است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): به خاطر لفظ «که» معنای عبارت، کامل نیست.

گزینه (۲): یک ترکیب اسمی است و جمله خبری معنادار نیست.

گزینه (۳): یک ترکیب اسمی است و جمله خبری معنادار نیست.

ایران تونل
توشه‌ای برای موفقیت

بین مفهوم انسان با کدام گزینه، هیچ یک از نسبت‌های چهارگانه برقرار نیست؟

- (۱) رودکی
(۲) پدر شعر فارسی
(۳) حیوان ناطق
(۴) ناطق

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نسبت‌های چهارگانه روابط میان مفاهیم «کلی» هستند و به هیچ عنوان بین مفاهیم «جزئی» برقرار نیستند. مفهوم «رودکی» یک مفهوم جزئی است که دارای هیچ یک از نسبت‌های چهارگانه با هیچ مفهوم دیگری نمی‌باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): انسان - پدر شعر فارسی (عموم و خصوص مطلق)

گزینه (۳): انسان - حیوان ناطق (تساوی)

گزینه (۴): انسان - ناطق (تساوی)

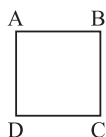
عناوین و القاب، همگی مفاهیم کلی هستند. با این که «پدر شعر فارسی» لقب «رودکی» است، ولی وقتی با عنوان «پدر شعر فارسی» بیان می‌شود، مفهوم کلی خواهد بود.

مثال علی (ع): جزئی

امام اول: کلی

ایران توننده
توشه ای برای موفقیت

اگر مربع روبه‌رو مربع تقابل باشد، کدام گزینه درست خواهد بود؟

- (۱) اگر B صادق باشد، ممکن است A نیز صادق باشد.
- (۲) در صورت کذب C، مجبوریم کذب B را بپذیریم.
- (۳) اگر صدق A را نپذیریم، می‌توانیم صدق B را هم نپذیریم.
- (۴) اگر صدق D را نپذیریم، باید کذب A را بپذیریم.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در رابطه تداخل از صدق قضیه کلیه به صدق جزئی می‌رسیم و از کذب قضیه جزئی به کذب قضیه کلیه می‌رسیم. بین B و C رابطه تداخل وجود دارد که در این صورت اگر کذب جزئی (C) را بپذیریم، قطعاً کلیه (B) نیز کاذب خواهد بود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): رابطه A و B تضاد است و محال است که هم‌زمان هر دو صادق باشند.

گزینه (۳): A و B دو قضیه متضادند که با کذب یکی، نمی‌توان کذب یا صدق دیگری را تشخیص داد.

گزینه (۴): رابطه A و D رابطه تداخل است که در آن اگر جزئی (D) صادق باشد، نمی‌توان در مورد صدق و کذب A که کلیه آن است به صورت دقیق سخن گفت.

ایران توننده
توشه ای برای موفقیت

کدام قضیه منفصل مانعة الجمع است؟

- (۱) مادرها غذا را یا برای خودشان می‌پزند یا برای دیگران.
- (۲) نمره کارنامه یا بالای ۱۰ است یا قبول نیست.
- (۳) دانش‌های بشری یا تصور هستند یا تصدیق.
- (۴) قضایای منطقی یا شخصیه هستند یا شرطی متصل.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۹

Hint

قضایای منفصل بین دو مفهوم متناقض، حتماً منفصل حقیقی هستند.

مثال نمره زیر ۱۰ و نمره بالای ۱۰، تصور و تصدیق و ...

در قضایای منفصل مانعة الجمع، محال است دو طرف هم‌زمان درست باشند، ولی ممکن است هر دو هم‌زمان نادرست باشند.

در عبارت «قضایای منطقی یا شخصیه هستند یا شرطی متصل»، محال است که یک قضیه هم‌زمان هم شخصیه باشد هم شرطی

متصل، ولی ممکن است نه شخصیه باشد نه شرطی متصل (مثلاً محصوره باشد).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): منفصل مانعة الرفع

گزینه (۲): منفصل حقیقی

گزینه (۳): منفصل حقیقی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

۴۵ اگر تنها بدانیم که قضیه «هر تعریف‌شونده‌ای تعریف‌کننده است.» صادق است، کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) تعریف حتماً جامع است.
- (۲) تعریف ممکن است مانع نباشد.
- (۳) نسبت میان تعریف‌کننده و تعریف‌شونده می‌تواند تساوی باشد.
- (۴) تعریف حتماً مانع است.

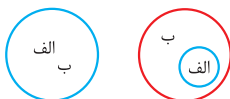
پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فرض سؤال: هر تعریف‌شونده تعریف‌کننده است. = صادق

اگر تعریف‌شونده را «الف» و تعریف‌کننده را «ب» در نظر بگیریم، رابطه‌های «الف» و «ب» یا عموم و خصوص مطلق است که «ب» عام و «الف» خاص خواهد بود و یا تساوی.

این یعنی تعریف‌کننده «ب» همه افراد تعریف‌شونده «الف» را در بر گرفته، ولی ما به صورت قطعی نمی‌دانیم که آیا «الف» نیز همه مصادیق «ب» را در بر گرفته است یا خیر. پس نمی‌توانیم بگوییم تعریف حتماً مانع است.
فرض (۱): اگر رابطه عموم و خصوص مطلق باشد، تعریف ما حتماً جامع است، اما مانع نیست.
فرض (۲): اگر رابطه تساوی باشد، تعریف ما هم جامع است و هم مانع.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

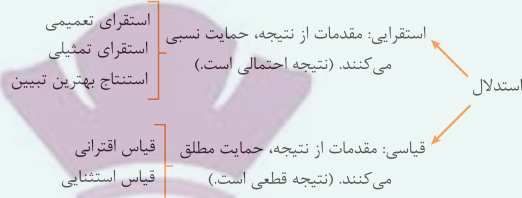
در کدام گزینه، نوع استدلال از جهت حمایت مقدمات از نتیجه، متفاوت است؟

- (۱) چون صدف گوهر و دریا همه یک‌رنگ شدند
- (۲) هر سحر کز افق آن اختر تابان برخاست
- (۳) دود برخاست ز ویرانه خاموش دلم
- (۴) هر که جوید اثر نور، ره از ظلمت بَرَد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۵

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۴) یک قیاس است که برخلاف سایر گزینه‌ها، مقدمات از نتیجه حمایت مطلق می‌کنند.

در قیاس از قانونی کلی به حکم جزئی می‌رسیم.

حکم کلی = هر که جوینده اثر نور است ره از ظلمت می‌برد.

نتیجه جزئی = من هم پی نورم پس از شب ظلمانی می‌گذرم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): استقرای تمثیلی:

شبهات ظاهری میان دریا و صدف مبنای نتیجه‌گیری قرار گرفته است. (جزء به جزء)

گزینه (۲): استقرای تعمیمی:

از تکرار مشاهده سحر و طلوع آن ستاره در گذشته، طلوع آن در آینده نیز نتیجه‌گیری شده است. (جزء به کل)

گزینه (۳): استنتاج بهترین تبیین:

از نشانه «دود» بهترین توضیح یعنی «وجود آتش» استنباط شده است. (انتخاب بهترین فرضیه)

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

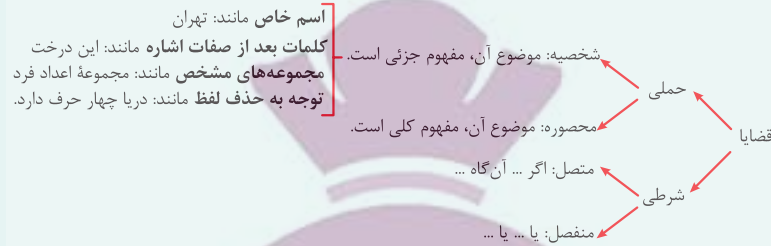
۴۷ در کدام گزینه، نوع دو قضیهٔ حملی از جهت موضوع با یکدیگر متفاوت نیست؟

- (۱) خردمند، زر معنا را به خاکِ خواهش نمی‌سپارد/ شاعر زخمِ زمانه را به زبان استعاره پنهان می‌کند
- (۲) عارف در بازار نام و ننگ، دل به سود و زیان نمی‌بندد/ گلستان، آیینۀ جان آدمی در جامعۀ حکایت
- (۳) سرودۀ هفت پیکر، آیینۀ‌دار رمز و روایت است/ طالب حقیقت، از تلخیِ پرسش نمی‌گریزد
- (۴) نایخرد، چراغ عقل را در باد خواهش خاموش می‌کند/ این کاروان خستهٔ شعر پارسی، هنوز از غبار زمان فرو ننشسته است

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

برای تشخیص قضایای محصوره از شخصیه، کافی است به موضوع «سور» (هر / هیچ / بعضی) بدهید. اگر معنا داد، محصوره است و اگر معنا نداد، شخصیه است.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینهٔ (۱): هر دو قضیه دارای موضوع کلی هستند و قضایای حملی محصوره به حساب می‌آیند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۲): قضیهٔ اول محصوره و قضیهٔ دوم شخصیه است.
- گزینهٔ (۳): قضیهٔ اول شخصیه و قضیهٔ دوم محصوره است.
- گزینهٔ (۴): قضیهٔ اول محصوره و قضیهٔ دوم شخصیه است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

منشأ ایجاد مغالطه در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) نوشت حرفی خطا بر صفحه، آن نادان
- (۲) این نسخه درمان را باطل شمارید از بن
- (۳) گلی پژمرده دیدم در گلستان
- (۴) اگر داری تو قلبی مهرآگین

پاسخ: گزینه (۳)

زیرمبحث: درس‌های ۵ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این گزینه، از پژمرده شدن یک نمونه حکم به پژمردگی کل باغ داده‌ایم که مغالطه تعمیم شتابزده است و منشأ آن استقرای تعمیمی ضعیف است.

شرایط استقرای تعمیمی قوی:

- (۱) تصادفی بودن نمونه‌ها
- (۲) متفاوت و از همه طیف بودن نمونه‌ها
- (۳) تعداد نمونه‌ها نسبت به کل جامعه آماری نسبت مناسبی باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها منشأ بروز مغالطه، عوامل روانی است نه صورت استدلال.

گزینه (۱): مغالطه بزرگ‌نمایی

با گفتن یک حرف خطا ادعا می‌شود که کل دانش تباه شد و این بزرگ‌نمایی است.

گزینه (۲): مغالطه مسموم کردن چاه

چون این مرد خطاکار بوده، دلیل نمی‌شود که حرف و راه حل او نیز حتماً غلط باشد، ولی ما با نسبت دادن ویژگی بد (خطاکار) به او بدون دلیل سبب ایجاد مغالطه مسموم کردن چاه می‌شویم.

گزینه (۴): مغالطه تله‌گذاری

«مهرآگین» که به معنای انسان دوستی و مهربانی است، ویژگی خوبی است که بدون ذکر دلیل به پذیرنده سخن نسبت داده شده است و به اصطلاح هندوانه زیر بغل او گذاشته‌ایم.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

دلالت واژه «کفش» در کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) پیش از رفتن به مهمانی، کفشم را با دقت واکس زدم.
- (۲) در مسیر کوهستان، سنگی نوک‌تیز در کفشم فرورفت.
- (۳) در حین دویدن در مسابقه، ناگهان کفشم پاره شد.
- (۴) برای پیگیری این پرونده پیچیده در دادگاه، باید کفش آهنین به پا کنی!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

می‌دانیم کفش در معنای مطابقی آن، یک شیء فیزیکی است که از رویه (چرم یا پارچه)، زیره (کف پلاستیکی)، آستر داخلی، زبان و بند تشکیل شده است. حال با این تعریف به سراغ بررسی گزینه‌ها می‌رویم.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): وقتی شما کفشتان را واکس می‌زنید، در واقع فقط «رویه بیرونی» آن را واکس می‌زنید. شما هرگز داخل کفش، بندها یا کف لاستیکی آن (زیره) را واکس نمی‌زنید! پس لفظ «کفش» به کار رفته، اما دلالت آن بر جزئی از کفش (رویه) است. ←

دلالت تضمنی

گزینه (۲): سنگ نوک‌تیز تمام اجزای کفش را سوراخ نکرده است، بلکه فقط در زیره کفش فرو رفته است. این‌جا هم کل به جای جزء نشسته است. ← دلالت تضمنی

گزینه (۳): وقتی می‌گوییم کفشم پاره شد، منظور این نیست که تمام اجزای کفش هم‌زمان از هم شکافته شده‌اند، بلکه صرفاً یک درز، یک دوخت یا تکه‌ای از پارچه آن شکافته شده است. چون پارگی به بخشی از کفش اختصاص دارد، دلالت بر جزء است.

← دلالت تضمنی

گزینه (۴): در دلالت التزامی، ما اصلاً با خود شیء و اجزای فیزیکی‌اش کاری نداریم، بلکه ذهن ما به واسطه یک ویژگی پنهان، به معنایی «خارج» از ذات کلمه پرتاب می‌شود. در این‌جا مقصود گوینده اصلاً یک پاپوش فیزیکی از جنس آهن نیست. از آن‌جا که کارکرد اصلی کفش «راه رفتن و طی کردن مسیر» است و جنس آهن نماد «مقاومت و فرسوده‌شدن» است، ذهن ما از ترکیب این دو به یک معنای کاملاً انتزاعی و خارج از معنای اصلی لغت می‌رسد: «اراده پولادین، خستگی‌ناپذیری و پیگیری مداوم»

← دلالت التزامی

کاربرد لفظ «مدرسه» در عبارت «از مدرسه اجازه گرفتیم.» از نوع دلالت است.

(سؤال ۳ - قسمت ب) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳

ایران توتنه
توشه ای برای موفقیت

اگر مقدمه دوم یک قیاس اقترانی معتبر «بعضی مهره‌داران پرنده نیستند» و نتیجه آن «بعضی حیوانات پرنده نیستند».

باشد، مقدمه اول آن کدام است؟

- (۱) هر مهره‌داری حیوان است.
(۲) هیچ مهره‌داری حیوان نیست.
(۳) بعضی مهره‌داران حیوان هستند.
(۴) بعضی حیوانات مهره‌دار نیستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای حل این سؤال، ابتدا باید نتیجه و مقدمه دوم را علامت‌گذاری کنیم:

یادآوری علامت‌ها: موضوع در کلیه (+) و در جزئی (-) است. محمول در سالبه (+) و در موجه (-) است.

نتیجه: بعضی حیوانات (-) پرنده (+) نیستند. (حیوانات = موضوع / پرنده = محمول)

مقدمه دوم: بعضی مهره‌داران (-) پرنده (+) نیستند. (مهره‌داران = حد وسط (موضوع) / پرنده = محمول)

حال گزینه‌ها را با ۳ شرط اعتبار قیاس بررسی می‌کنیم:

گام اول: بررسی شرط اول قیاس (حداقل یک مقدمه موجه باشد).

طبق صورت سؤال، مقدمه دوم یک قضیه سالبه است (نیستند). برای این که شرط کتاب درسی رعایت شود و قیاس معتبر بماند،

مقدمه اول حتماً باید موجه باشد؛ بنابراین گزینه‌های (۲) و (۴) که سالبه هستند، بلافاصله حذف می‌شوند. مقدمه اول ما یا باید

موجه کلیه (گزینه ۱) باشد یا موجه جزئی (گزینه ۳).

گام دوم: بررسی شرط دوم قیاس (حد وسط حداقل در یک مقدمه مثبت باشد).

حد وسط در این قیاس کلمه «مهره‌داران» است.

همان‌طور که در علامت‌گذاری دیدیم، کلمه «مهره‌داران» در مقدمه دوم، موضوع یک قضیه جزئی است؛ پس علامت آن منفی (-) است.

برای این که قیاس معتبر باشد، حد وسط حتماً باید در مقدمه اول علامت مثبت (+) داشته باشد.

گام سوم: تعیین دقیق مقدمه اول

ما به مقدمه‌ای نیاز داریم که اول موجه باشد (طبق گام اول) و دوم علامت کلمه «مهره‌داران» در آن مثبت باشد (طبق گام دوم).

بررسی گزینه (۳): «بعضی مهره‌داران (-) حیوان (-) هستند.» در این قضیه موجه جزئی، هم موضوع و هم محمول علامت

منفی دارند. اگر این گزینه را انتخاب کنیم، حد وسط در هر مقدمه منفی می‌ماند و شرط دوم نقض می‌شود. پس این گزینه غلط است.

بررسی گزینه (۱): «هر مهره‌داری (+) حیوان (-) است.» در این قضیه موجه کلیه، موضوع علامت (+) دارد. با انتخاب این

گزینه، حد وسط (مهره‌داران) مثبت می‌شود و شرط دوم قیاس نجات پیدا می‌کند!

(شرط سوم قیاس یا قانون نتیجه نیز خودبه‌خود رعایت شده است، زیرا کلمه «پرنده» که در نتیجه (+) بود، در مقدمه دوم هم

(+) است.)

هرگاه یکی از مقدمات قیاس معتبری با قضیه «بعضی الف ب نیست.» تداخل داشته و نتیجه قیاس «هیچ الف ج نیست.»

(سؤال ۳۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

باشد، کدام قضیه می‌تواند مقدمه دیگر این قیاس قرار گیرد؟

- (۱) هر ب ج است.
(۲) بعضی ب ج است.
(۳) هر ج ب است.
(۴) بعضی ج ب است.

اقتصاددهم

۵۱ با توجه به تاریخ اقتصاد ایران، در رابطه با دوره قاجار کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی
- ۲) تأسیس شرکت اسلامی و بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی
- ۳) اجرای طرح‌های عمرانی توسط دولت با هدف ایجاد توسعه در کشور
- ۴) رشد تجارت خارجی و خدمات انتقال وجوه بین شهرها

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث تاریخ اقتصادی ایران دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۲ و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ به عنوان سؤال مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

در دوره قاجار، ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد. تلاش حاکمان صرف تحکیم پایه‌های حکومت خود، افزودن بر خزانه از طریق غارت دسترنج مردم، اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود، تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می‌شد. از دست دادن بخش‌های مهمی از سرزمین و منابع ایران، هزینه‌های شکست در جنگ، عهدنامه‌های ننگین و مبالغ جرمه‌های گزاف آن‌ها، بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی، نبود برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری اقتصادی اعطای امتیاز به شرکت‌ها و کشورهای استعماری، تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی و سیل ورود کالاهای خارجی، آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد. اقدامات محدود مذهبی و ملی، مثل تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر، تأسیس شرکت اسلامی و تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان، تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی و بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی، متأسفانه چندان اثربخش نبود.

عیسوی، نویسنده کتاب تاریخ اقتصادی ایران، ضعف نیروهای نظامی، ناکارآمدی تشکیلات اداری، فرسودگی نظام مالی و افول نهادهای تربیتی و آموزشی را از مشخصات این دوره می‌داند. با این حال در برخی سال‌ها و به دنبال رشد تجارت خارجی، علائمی از پیشرفت و سازندگی مثل تأسیس جاده‌ها و بهبود خدمات پستی و خدمات انتقال وجوه بین شهرها ظاهر شد، هم‌چنین راه‌های ارتباطی ایران با برقراری خطوط تلگراف به اروپا و راه‌افتادن کشتی‌های تجاری در دریای خزر و خلیج فارس، تا حدی رو به بهبود گذاشت.

در دوره پهلوی دولت با هدف ایجاد توسعه در کشور به اجرای طرح‌های عمرانی متعدد پرداخت (نه در دوره قاجار).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران توننه
توشه ای برای موفقیت

کدام گزینه متضمن پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

- الف) به کدام یک از دلایل زیر معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت می‌باشد؟
- ب) یکسان نبودن کدام یک از مفاهیم اقتصادی باعث می‌شود میزانی از سلامت که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده‌آل است، برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی شود و بر این اساس آن‌ها خود را فقیر بدانند؟
- ۱) الف) زیرا اندازه‌گیری خط فقر براساس معیارهای تولید ناخالص داخلی یا درآمد سرانه صورت می‌گیرد و ممکن است این معیارها در کشورهای مختلف یکسان نباشد. ب) سطح درآمد
- ۲) الف) زیرا در فقر نسبی، همیشه تعریف فقر نسبت به نواحی مختلف و وضعیت رفاه نسبی گروه‌ها و طبقات مختلف مردم صورت می‌گیرد. ب) سطح درآمد
- ۳) الف) زیرا در مفهوم فقر نسبی محاسبه تعداد افراد فقیر، بسیار پیچیده و سخت و شاید ناممکن باشد. ب) سطح رفاه
- ۴) الف) زیرا در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد. ب) سطح رفاه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی‌های افراد و یا خانوار را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیازها مقایسه کنیم، اما از آنجا که کافی بودن یا نبودن این شاخص‌ها به طور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه‌ها و طبقات مختلف مردم برمی‌گردد، ممکن است میزانی از این شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، برای گروه دیگر ناکافی باشد.

مطابق معیار بانک جهانی افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق اند و از تأمین احتیاجات اولیه خود عاجزند.

الف) در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم، صورت می‌گیرد. از این رو معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت خواهد بود.

ب) در مقایسه نواحی‌ای که از نظر سطح رفاه یکسان نیستند، همانند شهر و روستا، ممکن است میزانی از سلامت که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده‌آل است، برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی شود و خود را فقیر بدانند. این وضعیت منجر به تعریف «فقر نسبی» شده است.

درس Box

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

به کدام یک از دلایل در فضای جهانی، اقتصاد تک محصولی، اقتصادی شکننده و آسیب پذیر است؟

- (۱) در مواقع بحرانی، امکان تاب آوری و تولید کالاهای ضروری و راهبردی را ندارد.
- (۲) در مواقع بحرانی، امکان تاب آوری و انعطاف پذیری در مقابل تکانها، مشکلات و تحریمها را ندارد.
- (۳) در مواقع ضروری به دلیل نداشتن مزیت اقتصادی جدید، امکان تأمین نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور ندارد.
- (۴) در مواقعی که کشورها با تحریمها مواجه می شوند، امکان تاب آوری در برابر تکانهای اقتصادی را که از طرف کشورهای سلطه گر بر کشور تحمیل می شود، ندارد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

هرچند زندگی عموم انسانها در جامعه شهری به خاطر تخصص گرایی و تولید براساس مزیت، اقتصادی تک محصولی است، اما در فضای جهانی اقتصاد تک محصولی، اقتصادی شکننده و آسیب پذیر است؛ زیرا اقتصاد تک محصولی در مواقع بحرانی، امکان تاب آوری و انعطاف پذیری در مقابل تکانها، مشکلات و تحریمها را ندارد.

در صورتی یک کشور می تواند به وضعیت استقلال و استحکام اقتصادی نزدیک شود که:

(الف) راههای تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند.

(ب) از وضعیت تک محصولی فاصله بگیرد.

(ج) با خلق مزیت های جدید اقتصادی امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور فراهم کند.

(د) به علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان توجه بیشتری داشته باشد.

مثال اقتصاد وابسته به صادرات نفت می تواند مثال خوبی برای اقتصاد تک محصولی باشد چراکه کشور مقابل اگر نفت را در زمان معین به هر دلیلی خریداری نکند یا بخواهد آن را با قیمت پایین تر خریداری کند، کشور صادرکننده را دچار مشکل می کند.

در فضای جهانی، اقتصاد تک محصولی، اقتصادی شکننده و آسیب پذیر است؛ زیرا اقتصاد تک محصولی در مواقع بحرانی امکان تاب آوری و انعطاف پذیری مقابل تکانها، مشکلات و تحریمها را ندارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایران توننه
توشه ای برای موفقیت

پاسخ صحیح پرسش‌های زیر در کدام گزینه است؟

- الف) دولت چگونه می‌تواند امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود ببخشد؟
 ب) این که می‌گوییم «دولت اجازه نمی‌دهد تا زمانی که فروشنده اثبات نکند که مالک واقعی چیزی است، آن را بفروشد»
 مربوط به کدام یک از وظایف دولت است؟

- ۱) الف) با تعریف و اجرای حقوق مالکیت ب) بهبود عملکرد بازار
 ۲) الف) با ارائه و وضع قوانین مالیاتی صحیح ب) ارائه کالای عمومی
 ۳) الف) با تسهیل و تشویق مبادلات ب) ارائه کالای عمومی و بهبود عملکرد بازار
 ۴) الف) با اجرای وظیفه نظارت بر بازار ب) بهبود عملکرد بازار

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

مجموعه گسترده‌ای از قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می‌شود، به منظور تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است و از بروز شرایطی که به مبادلات آن‌ها آسیب می‌زند، جلوگیری می‌کند. حضور دولت و عملکرد قوی آن سبب می‌شود افراد به حقوق یکدیگر تعرض نکنند و مثلاً دارایی‌هایی را که متعلق به آن‌ها نیست تصرف نکنند؛ در این حالت، دولت به عنوان یک داور، در میدان فعالیت‌های اقتصادی، حضور دارد. وضعیتی را تصور کنید که خریداران نمی‌توانند اطمینان یابند، آیا فروشندگان، مالکان واقعی آن چیزی هستند که برای فروش عرضه کرده‌اند یا خیر. در این حالت چگونه خریداران پولی را که به سختی درآورده‌اند، برای چیزهایی مانند خانه، خودرو، لوازم خانگی و ... بپردازند. حالتی را تصور کنید که پول زیادی را به صاحب واقعی چیزی داده‌اید و آن را خریده‌اید، اما شخص دیگری به راحتی به میان بیاید و مانع استفاده شما از چیزی که خریده‌اید شود. دولت بین دو گروه فعال اقتصادی مصرف‌کننده و تولیدکننده حکم داور را دارد و با عملکرد درست خود می‌تواند تخصیص‌های بهینه‌ای به وجود آورد.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) دولت با تعریف و اجرای حقوق مالکیت، امنیت خرید و فروش و مبادلات را بهبود می‌بخشد.
 ب) این که دولت اجازه نمی‌دهد تا زمانی که فروشنده، اثبات نکند مالک واقعی چیزی است، آن را بفروشد، مربوط به وظیفه بهبود عملکرد بازار است.

ایران تونل
 توشه ای برای موفقیت

کدام گزینه درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر را مشخص می‌کند؟

(الف) مرجع تقلید و نماینده او می‌توانند از منابع خمس استفاده کنند.

(ب) بررسی مصرف انرژی و زیبایی ظاهری کالا می‌تواند به عنوان مرحله سوم در خرید مقایسه‌ای قرار گیرد.

(ج) داشتن الگویی برای خرج کردن، می‌تواند نشانی از شخصیت عقلانی و منطقی افراد باشد و در صرفه‌جویی کردن

به آن‌ها کمک کند.

(د) قیمت ثانویه سهام در هر شرایطی نسبت به قیمت اسمی افزایش می‌یابد.

(۱) الف (نادرست ب) درست ج) نادرست د) نادرست

(۲) الف (درست ب) نادرست ج) نادرست د) نادرست

(۳) الف (نادرست ب) درست ج) درست د) درست

(۴) الف (درست ب) درست ج) نادرست د) درست

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱۲ تا ۱۴

درس‌Box

الف) هر درآمدی که به دست می‌آوریم، اگر بعد از یک سال از مجموع مخارج ما زیاد بماند، به همان میزان که زیاد آمده است، مشمول خمس قرار می‌گیرد؛ یعنی موظفیم که ۲۰ درصد آن را به عنوان سهم امام و سهم سادات به مرجع تقلید یا نماینده او بدهیم. خمس در واقع همان مالیات اسلامی است. پرداخت خمس موجب توزیع مجدد ثروت می‌شود و عدالت اقتصادی را در جامعه گسترش می‌دهد، همچنین کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند از منابع خمس استفاده می‌کنند تا بتوانند ادامه حیات دهند.

(ب) مراحل خرید مقایسه‌ای:

اول: تعریف مسئله	شامل بیان این‌که واقعاً برای رفع چه مشکل یا حل چه مسئله‌ای نیاز به خرید و مصرف دارید؛ مثلاً برخی افراد بدون دانستن عکاسی برای خرید دوربین حرفه‌ای برنامه‌ریزی می‌کنند. این خرید مناسبی برای آن‌ها نیست بلکه برای این کار یک دوربین ساده نیز کافی است.
دوم: فهرست گزینه‌ها	شامل مواردی که می‌تواند مشکل را رفع یا مسئله را حل کند.
سوم: تعیین معیارها	معیارهایی که عملاً برای افراد هنگام انتخاب مهم است؛ مثلاً در خرید یخچال جادار بودن، مصرف انرژی، سهولت تعمیرات و زیبایی ظاهری و نیز ایرانی بودن محصول برای خرید مهم است.
چهارم: ارزیابی	شامل سنجش گزینه‌ها براساس معیارهای مختلف
پنجم: تصمیم‌گیری	انتخاب گزینه نهایی

(ج) داشتن الگویی برای خرج کردن علاوه بر آن‌که نشان‌دهنده شخصیت منطقی و عقلانی شماست به شما در برنامه‌ریزی اقتصادی نیز کمک می‌کند. معمولاً انسان‌هایی که از روی هوس تصمیم می‌گیرند و زندگی هوس‌بازانه‌ای دارند، نمی‌توانند به الگویی مشخص برای خرج کردن دست یابند و همواره در زندگی خود با مشکلاتی دست به گریبان‌اند.

(د) سهام دو نوع قیمت دارد، قیمت اولیه و ثانویه؛ به قیمت اولیه که شرکت برای بار اول می‌فروشد، قیمت اسمی می‌گویند و قیمت ثانویه، قیمت بازاری است که صاحب سهام در تالار بورس اوراق بهادار در معرض فروش قرار می‌دهد. قیمت اولیه در هر ورقه سهم توسط شرکت پذیره‌نویسی مشخص می‌شود؛ اما قیمت بازاری آن به سوددهی آن شرکت بستگی دارد. اگر سود شرکتی دائماً افزایش یابد، متقاضی و خریدار آن نوع سهم، زیاد می‌شود و در نتیجه قیمت ثانویه دائماً افزایش می‌یابد.

دانش‌آموزان عزیز دقت لازم را داشته باشند که میزان قیمت بازاری سهام به این موضوع بستگی دارد که آیا شرکت سودده بوده و یا زیان‌ده؛ چراکه اگر شرکت زیان کند، قیمت بازاری سهام به جای افزایش، کاهش پیدا می‌کند.

الف) نادرست؛ کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند از منابع خمس استفاده می‌کنند.

ب) درست؛ بررسی مصرف انرژی و زیبایی ظاهری کالا می‌تواند به عنوان مرحله سوم در خرید مقایسه‌ای قرار گیرد.

ج) نادرست؛ داشتن الگویی برای خرج کردن، علاوه بر آن که نشان‌دهنده شخصیت منطقی و عقلانی هست به افراد و برنامه‌ریزی اقتصادی کمک می‌کند، نه در صرفه‌جویی کردن.

د) نادرست؛ قیمت ثانویه سهام در هر شرایطی نسبت به قیمت اسمی افزایش پیدا نمی‌کند.

الف) خمس سهم امام و سهم سادات است که به مرجع تقلید و یا نماینده او داده می‌شود، اما از این منابع خمس کسانی که توان کار و فعالیت اقتصادی ندارند، استفاده می‌کنند.

چه تعداد از عبارت‌های زیر درست است؟

- (الف) در مقایسه میان هزینه‌ها و منافع، این که چه چیزی را هزینه و چه چیزی را منفعت به حساب بیاوریم، وابسته به موقعیت‌ها و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی است.
- (ب) هنگامی اقتصاد یک شرکت یا یک کشور کارا است که حداقل بیش از یک کالا یا خدمت بتواند در دسترس مردم قرار دهد، بدون آن که کالاها و خدمات دیگر کاهش پیدا کنند.
- (ج) در منحنی مرز امکانات تولید هنگامی که متقاضی کالای روی محور y افزایش پیدا می‌کند، موجب انتقال منحنی PPF می‌شود.
- (د) عبارت «در هر نقطه از زمان، هر شخص یا شرکت و یا هر کشوری مقدار معینی از نیروی کار، زمین قابل بهره‌برداری، سرمایه انسانی و فیزیکی دارد»، مربوط به قانون دوم از اصول انتخاب درست است.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

درس‌Box

(ب) اگر یک شرکت یا کشور، از تمامی فرصت‌های خود برای بهترشدن وضعیت خودش استفاده کرده باشد، به گونه‌ای که این بهبود وضعیت، موجب بدترشدن وضع دیگران نشده باشد، اقتصاد آن شرکت یا کشور کاراست. یعنی شرکت یا کشور از منابع موجود خود بیشترین استفاده را می‌برد؛ در غیر این صورت حداقل بیش از یک کالا یا خدمت می‌توان در دسترس مردم قرار داد، بدون آن که کالاها یا خدمات دیگر کاهش پیدا کنند. توجه داشته باشید هنگامی که روی مرز کارایی قرار داریم، بهترشدن وضعیت ما، مستلزم بدترشدن وضع دیگری خواهد شد.

(د) ما باید بدانیم که همه عوامل یا منابع تولید در اقتصاد کمیاب‌اند. از سوی دیگر هر چه منابع بیشتری داشته باشیم، کالا و خدمات بیشتری می‌توانیم تولید کنیم، اما متأسفانه نمی‌توانیم عصای جادویی را تکان دهیم و منابعی را خلق کنیم، ما به منابع در دسترس محدود شده‌ایم. در هر نقطه از زمان، هر شخص یا شرکت و یا کشوری مقدار معینی از نیروی کار، زمین قابل بهره‌برداری، سرمایه انسانی و فیزیکی دارد و همه این موارد مربوط به قانون اول (منابع خود را شناسایی کنید و بدانید که آن‌ها کمیاب‌اند) می‌باشد.

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) درست؛ در مقایسه میان منافع و هزینه‌ها این که چه چیزی را هزینه و چه چیزی را منفعت به حساب بیاوریم وابسته به موقعیت‌ها و ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی است. مثلاً ممکن است آلودگی‌های زیست‌محیطی یک کارخانه تولید مواد شیمیایی، برای صاحب آن کارخانه به عنوان هزینه محسوب نشود، اما برای ساکنان آن منطقه هزینه محسوب می‌شود.

(ب) نادرست؛ هنگامی که کشور بتواند حداقل بیش از یک کالا یا خدمت در دسترس مردم قرار دهد، بدون آن که کالا و خدمات دیگر کاهش پیدا کند، اقتصاد کشور ناکاراست، نه کارا.

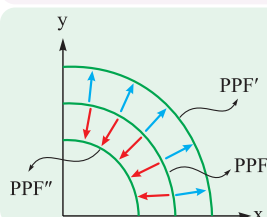
(ج) نادرست؛ در منحنی مرز امکانات تولید هنگامی که متقاضی کالای روی محور y ها افزایش پیدا می‌کند، با جابه‌جایی نقاط روی منحنی PPF روبه‌رو هستیم نه انتقال منحنی PPF.

(د) نادرست؛ عبارت «در هر نقطه از زمان، هر شخص یا کشور یا شرکتی مقدار معینی از نیروی کار، زمین قابل بهره‌برداری، سرمایه انسانی و فیزیکی دارد»، مربوط به قانون اول از اصول انتخاب درست است، نه قانون دوم.

(ج) دانش‌آموز عزیز دقت داشته باشید که با افزایش تقاضای یک کالا بر روی محور x ها یا y ها منحنی PPF انتقال پیدا نمی‌کند و فقط بر روی منحنی PPF جابه‌جا می‌شویم؛ یعنی عوامل تولید بیشتر برای تولید کالایی که روی محور مثلاً x ها است، لازم است و هزینه فرصت آن از دست دادن تولید کالای روی محور y ها است.

گول‌نخوری

نکته

هنگامی می‌توانیم بگوییم که منحنی مرز امکانات تولید انتقال پیدا می‌کند که عوامل تولید ما تغییر کند؛ مثلاً با تکنولوژی، اختراعات، ابداعات، تولید نسل، استخدام نیروی کار از بیرون، کشف معادن جدید، منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست و بالا انتقال پیدا می‌کند (PPF') و اگر عواملی مانند جنگ، سیل، زلزله اتفاق بیفتند و باعث کاهش منابع تولید بشوند، منحنی مرز امکانات تولید به سمت پایین انتقال پیدا می‌کند (PPF'').

۵۷ با توجه به جدول زیر که میزان مالیات پرداختی در یک جامعه را ارائه می‌دهد، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

مالیات بر مصرف	۲۰۰ میلیون تومان
مالیات بر درآمد اشخاص	۸۰ میلیون تومان
مالیات بر دارایی	$\frac{1}{3}$ مالیات بر درآمد
مالیات بر درآمد	۳۳۰ میلیون تومان
عوارض نوسازی	۲۵ درصد مالیات بر مصرف
مالیات بر خانه‌های خالی	۵۰ درصد مالیات بر درآمد اشخاص
VAT	۲ برابر مالیات بر دارایی

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مسائل مربوط به مالیات مستقیم و غیرمستقیم دقت لازم را داشته باشند که در کنکور دی‌ماه ۱۴۰۱ و تیرماه ۱۴۰۳ به عنوان سؤال مطرح شده است.

الف) مجموع میزان مالیات مستقیم پرداختی چند میلیون تومان است؟

ب) مجموع میزان پرداختی برای مهم‌ترین نوع مالیات چند میلیون تومان است؟

ج) افراد این جامعه چند میلیون تومان مالیات غیرمستقیم پرداخته‌اند؟

۲۵۰ - ۱۱۰ - ۴۴۰ (۲)

۴۷۰ - ۱۱ - ۵۶۰ (۱)

۴۷۰ - ۸۰ - ۵۶۰ (۴)

۴۷۰ - ۸۰ - ۴۴۰ (۳)

پاسخ: گزینه (۳)

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) مالیات بر درآمد + مالیات بر دارایی = مجموع میزان مالیات مستقیم

میلیون تومان $440 = 330 + 110 = 330 + \left(\frac{1}{3} \times 330\right)$ = مجموع میزان مالیات مستقیم

مالیات بر درآمد اشخاص جزئی از مالیات بر درآمد است و مالیات بر خانه‌های خالی نیز جزئی از مالیات بر دارایی است و اگر آن‌ها را محاسبه کنیم، دچار اشتباه محاسبه مضاعف (دوبار محاسبه کردن چیزی) می‌شویم.

ب) مهم‌ترین نوع مالیات، مالیات بر درآمد اشخاص است که ۸۰ میلیون تومان است.

ج) (مالیات بر ارزش افزوده) VAT + عوارض نوسازی + مالیات بر مصرف = مالیات غیرمستقیم

میلیون تومان $470 = 220 + 50 + 200 = 200 + (2 \times 110) + \left(\frac{25}{100} \times 200\right)$ = مالیات غیرمستقیم
مالیات بر ارزش افزوده

نکته

ایران تولد
توشه ای برای موفقیت

احسان با سرمایه ۶۰۰ میلیون تومان، قصد دارد در یکی از موارد زیر سرمایه‌گذاری کند. با توجه به اصل هزینه فرصت کدام مورد را انتخاب خواهد کرد و هزینه فرصت این انتخاب چند میلیون تومان است؟

الف) خرید و فروش صنایع دستی با بازدهی سالانه ۱۰ درصد

ب) خرید یک قطعه زمین با سود ۷۲ میلیون تومان در سال

ج) سپرده‌گذاری در حساب پس‌انداز بلندمدت بانک با سود سالانه ۲۰ درصد

۱) خرید یک قطعه زمین - ۷۲ میلیون تومان

۲) خرید و فروش صنایع دستی - ۱۲۰ میلیون تومان

۳) سپرده‌گذاری در حساب پس‌انداز بلندمدت بانک - ۷۲ میلیون تومان

۴) سپرده‌گذاری در حساب پس‌انداز بلندمدت بانک - ۱۲۰ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ابتدا باید میزان بازدهی (سوددهی) ناشی از هر سرمایه‌گذاری را به دست آوریم:

میلیون تومان $600 \times \frac{10}{100} = 60$ = سود سالانه خرید و فروش صنایع دستی

میلیون تومان ۷۲ = سود سالانه حاصل از خرید زمین

میلیون تومان $600 \times \frac{20}{100} = 120$ = سود سالانه سپرده‌گذاری در بانک

در نتیجه سپرده‌گذاری در حساب پس‌انداز بلندمدت بانک بهترین و سودآورترین انتخاب است.

منافع بهترین انتخاب بعدی (سود سالانه حاصل از خرید زمین، به مقدار ۷۲ میلیون تومان) که فرد از آن صرف نظر کرده است، هزینه فرصت انتخاب فرد محسوب می‌شود.

هزینه فرصت همان هزینه پنهان و هزینه غیرمستقیم است.

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

اطلاعات ارائه شده در جدول زیر مربوط به یک جامعه فرضی است. با توجه به مندرجات جدول:

مجموع مسکوکات و اسکناس	۶۰۰ واحد
حساب پس انداز بلندمدت	$\frac{2}{5}$ سپرده های دیداری
چک پول	۳۶۰ واحد
حساب پس انداز کوتاه مدت	۵۰۰ واحد
سپرده های دیداری	۲۰ درصد حساب های پس انداز کوتاه مدت

الف) نقدینگی در این جامعه چه قدر است؟

ب) حجم پول در این جامعه چه قدر است؟

ج) حجم شبه پول چه قدر است؟

(۲) الف (ب) ۲۵۰۰ (ج) ۱۰۶۰ (د) ۴۵۰

(۱) الف (ب) ۱۶۰۰ (ج) ۱۶۰۰ (د) ۴۵۰

(۳) الف (ب) ۱۶۰۰ (ج) ۱۰۶۰ (د) ۵۴۰

(۲) الف (ب) ۲۵۰۰ (ج) ۱۰۶۲ (د) ۵۴۰

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رابطه (۱) شبه پول + حجم پول در گردش = نقدینگی
مشاهده می شود مطابق فرمول فوق برای به دست آوردن نقدینگی، ابتدا باید حجم پول و شبه پول را به دست آوریم (بنابراین مجبوریم ابتدا قسمت «ب» و «ج» را حل کنیم و بعد به سراغ قسمت «الف» برویم).

رابطه (۲) چک پول + سپرده های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول در گردش

$$۱۰۰ = ۵۰۰ \times \frac{2}{5} = \text{سپرده های دیداری}$$

اکنون که سپرده های دیداری را به دست آوردیم و با توجه به اطلاعات جدول و رابطه (۲) داریم:

سپرده های دیداری

$$\text{رد گزینه های (۱) و (۳)} \quad \text{پاسخ قسمت (ب)} \quad ۱۰۶۰ = ۳۶۰ + ۱۰۰ + ۶۰۰ = \text{حجم پول}$$

چک پول
مجموع
اسکناس و مسکوکات

رابطه (۳) حساب های پس انداز بلندمدت + حساب های پس انداز کوتاه مدت = شبه پول

$$۴۰ = ۱۰۰ \times \frac{2}{5} = \text{حساب های پس انداز بلندمدت}$$

رد گزینه (۲) پاسخ قسمت (ج) $۵۴۰ = ۵۰۰ + ۴۰ = \text{شبه پول}$

حجم پول + شبه پول = حجم نقدینگی در گردش

$$۱۶۰۰ = ۵۴۰ + ۱۰۶۰ \quad \text{پاسخ قسمت (الف)}$$

در حل مسائل نقدینگی لازم نیست حتماً قسمت «الف» حل شود، بلکه باید توانایی لازم را برای استفاده از فرمول ها داشته باشید.

نکته

(سوال ۹ - امتحان نوبتی فردا ۱۴۰۳)

با توجه به اطلاعات جدول زیر موارد خواسته شده را محاسبه نمایید.

چک پول	۱۰۰۰ واحد
سپرده های دیداری	۷۰۰ واحد
اسکناس و مسکوکات	۳۰۰ واحد
حساب های پس انداز بلندمدت	۵۰۰ واحد
حساب های پس انداز کوتاه مدت	۱۰۰ واحد

الف) حجم پول

ب) شبه پول

ج) نقدینگی

۶۰

یک شرکت سهامی دارای ۱۵۰۰ سهم است. اگر فردی ۶۰۰ سهم از سهام شرکت را خریداری کند، آن گاه:

الف) این فرد صاحب چند درصد از سهام شرکت است؟

ب) اگر ارزش کل سهام شرکت برابر با ۳۰ میلیون تومان باشد، آن گاه مبلغ هزینه شده توسط فرد کدام است؟

ج) اگر قیمت ثانویه سهام ۱/۵ برابر قیمت اولیه آن باشد، آن گاه میزان سود دریافتی فرد چند تومان است؟

۱) الف) ۴۰ درصد ب) ۱۲ میلیون تومان ج) ۶ میلیون تومان

۲) الف) ۴۰ درصد ب) ۸ میلیون تومان ج) ۴ میلیون تومان

۳) الف) ۶۰ درصد ب) ۸ میلیون تومان ج) ۶ میلیون تومان

۴) الف) ۶۰ درصد ب) ۱۲ میلیون تومان ج) ۴ میلیون تومان

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\text{الف) درصد مالکیت فرد در شرکت} = \frac{\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد}}{\text{تعداد کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰$$

$$\text{درصد مالکیت فرد در شرکت} = \frac{۶۰۰}{۱۵۰۰} \times ۱۰۰ = ۴۰\%$$

$$\text{ب) ارزش کل سهام شرکت} = \frac{۳۰,۰۰۰,۰۰۰}{۱۵۰۰} \Rightarrow \text{تومان } ۲۰,۰۰۰$$

$$\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد} \times \text{ارزش اسمی هر برگه سهم} = \text{مبلغ هزینه شده توسط فرد}$$

$$\text{تومان } ۱۲,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰ \times ۶۰۰$$

$$\text{ج) تومان } ۳۰,۰۰۰ = ۱/۵ \times ۲۰,۰۰۰ = \text{قیمت اولیه (اسمی)} \times ۱/۵ = \text{قیمت ثانویه (بازاری)} \Rightarrow \text{میزان سود دریافتی}$$

$$\text{تعداد سهام خریداری شده توسط فرد} \times (\text{قیمت اولیه (اسمی)} - \text{قیمت ثانویه (بازاری)}) = \text{میزان سود دریافتی}$$

$$\text{تومان } ۶,۰۰۰,۰۰۰ = (۳۰,۰۰۰ - ۲۰,۰۰۰) \times ۶۰۰$$

کنکور

ایران تونل
توشه ای برای موفقیت

۴۸,۰۰۰ - ۶۴,۰۰۰ - ۱۴۰ (۲)

۶۴,۰۰۰ - ۴۸,۰۰۰ - ۱۴۰ (۱)

۴۶,۰۰۰ - ۳۰,۰۰۰ - ۱۲۰ (۴)

۶۴,۰۰۰ - ۴۸,۰۰۰ - ۱۲۰ (۳)